

Suvi Fried

Poistumisturvallisuusselvityksen laatimisopas

Teksti: Suvi Fried

Taitto: Johanna Kuittinen, SPEK

Kuvat: Rodeo, Freepik ja SPEKin arkistot

Poistumisturvallisuusselvityksen laatimisopas

ISBN 978-951-797-720-3 4. uusittu painos (pdf)

Helsinki 2022

Julkaisija

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

Ratamestarinkatu 11,

00520 Helsinki

Puhelin (09) 476 112,

spekinfo@spek.fi

www.spek.fi

Sisällysluettelo

Johdanto 5

1. Miksi poistumisturvallisuusselvitys tehdään? 9

Kenelle tämä opas on suunnattu?	13
Poistumisturvallisuusselvityksen tavoitteet	14
Selvitys on osa oman toimintayksikkösi turvallisuutta	14
Poistumisturvallisuusselvityksen prosessi	17
Ohjeita täyttämiseen.....	20

2. Poistumisturvallisuusselvityksen osa A 23

Rakennuksen rakenteellinen paloturvallisuus.....	23
Henkilöstö, toimintakulttuuri ja turvallisuusosaaminen.....	35
Poistumiskyky osana toimintakykyä	37
Asukkaiden toimintakyky.....	38

3. Poistumisturvallisuusselvityksen osa B 43

Syttymistila.....	43
Poistumisaikalaskelma	44
Poistumisaikalaskelmataulukko	48

Lopuksi 51

Sisällysluettelo

Liite 1. Lainsäädäntö	53
Liite 2. Esimerkkejä tulipaloista hoitolaitoksissa ja tuetun asumisen kohteissa.....	55
Liite 3. Sanasto.....	56
Liite 4. Esimerkki paloilmottimen paikantamiskaaviosta	62
Liite 5. Palontorjuntatekniikan merkitys hoitolaitosten poistumisturvallisuuden arvioinnissa.....	63
Liite 6. Muistilistat CFPA-E oppaasta Fire safety in care homes 6/2021	88
Lähdeluettelo.....	96

Johdanto

Tämän oppaan tavoitteena on tukea toiminnanharjoittajia selvityksen laatimisessa ja pelastusviranomaisia omassa valvontatyössään. Valtakunnallisesti yhdenmukaisen poistumisturvallisuuden tasossa on edelleen parantamisen varaa.

Poistumisturvallisuusselvityksellä varmistetaan erilaisissa hoitolaitoksissa asuvien asukkaiden ja potilaiden poistumisturvallisuus hätätilanteessa. Selvityksellä pyritään varmistamaan ennen kaikkea se, että kaikki hoitolaitoksen rakennusten tai asumisyksikköjen käyttäjät pääsevät poistumaan turvallisesti riippumatta omasta mahdollisesta toimintarajoitteesta tai välttämättömistä liikkumisen rajoituksiin liittyvistä lukituksista.

Poistumisturvallisuus toteutetaan sosiaali- ja terveysalan ja pelastusalan toimijoiden yhteistyönä.

Poistumisturvallisuusselvityksestä vastaa hoitolaitoksen toiminnanharjoittaja ja selvityksen arvioi pelastusviranomainen.

Monissa tapauksissa poistumisturvallisuusselvityksen tason arviointi perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastusalan asiantuntijoiden keskinäiseen hyvään yhteistyöhön. Laitosmaiset yksiköt ovat tällä hetkellä pääosin kattavasti suojattuja ja poistumisturvallisuus on hyvällä tasolla.

Vaikeampia ratkaistavia tapauksia ovat kodinomaisen ja laitosasumisen väliin jäävät erilaiset asumisen ratkaisut, joiden kohdalla vaatimustason perustelut eivät välttämättä ole yksiselitteiset.

Tällä oppaalla pyritään kannustamaan mahdollisimman hyvään poistumis-
turvallisuuden varmistamiseen kaikilla hoivan tasoilla.

Oppaan päivitystä on tukenut SPEK:n koko rakennetun ympäristön tiimi, erityisesti vanhempi asiantuntija Ilpo Leino ja asiantuntija Lauri Lehto. Kirjoittamisprosessissa on ollut mukana ohjausryhmä, jossa on vuoden aikana keskusteltu tärkeimmät ratkaistavat asiat.

Opas on kokonaan uudistettu versio Tapio Sténin vuonna 2014 kirjoittamasta oppaasta. Johtava palotarkastaja Tapio Stén on tukenut tämän oppaan työstöä ohjausryhmän jäsenenä.

Ohjausryhmä on koostunut monialaisesta joukosta paloturvallisuuden ja sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoita.

Kiitokset: Arja Rantala, Sprinkleritekninen yhdistys/Ramboll Finland; Erja Rappe, Ikäinstituutti; Esa Kalela, SOSTE/Kuuloliitto ry; Jarkko Jäntti, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri; Jarno Rämä, Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä; Jukka Koivuranta, Helsingin kaupungin sosiaalitoimi/Valtioneuvosto kanslia; Jukka Laakso, Vanhustyön keskusliitto VTKL ry/Korjausneuvonta; Katri Aaltonen, Palopäälystöliitto ry/Helsingin pelastuslaitos; Päivi Nurmi-Koikkalainen, THL; Sami Virtanen, Kuuloliitto ry/Avaava Oy; Seija Viljamaa, STM; Seppo Tuominen, Mehiläinen; Tapio Stén, Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto/Pirkanmaan pelastuslaitos; Veijo Kauppi, Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry.

Helsingissä, 7.12.2022

Suvi Fried

Turvallisuusasiantuntija

Asiasanat:

poistumisturvallisuus, poistumisturvallisuusselvitys, rakenteellinen paloturvallisuus, palontorjuntateknikka, poistumisaikalaskema, automaattinen sammutuslaitteisto, toimintakyky, toimintarajoite, ihmisen toiminta hätätilanteessa, turvallisuuskulttuuri, turvallisuuskoulutus

POISTUMISTURVALLISUUSSELVITYS*

*kaaviossa lyhennetty: PTS

1.

PTS:n laatiminen ja päivittäminen

- Toiminnanharjoittaja laatii PTS:n aina kun aloitetaan uutta toimintaa, toiminnassa tapahtuu muutos tai vähintään kolmen vuoden välein.

2.

Selvityksen kohde, esim.

- Hoitolaitos, sairaala tai palvelu- tai tuetun asumisen yksikkö.

5.

Pelastusviranomaisen arvioi PTS:n

- **Hyväksyy asianmukaisen selvityksen**
- Tekee tarvittaessa lisäselvityspyynnön
- Tarvittaessa pyytää järjestämään poistumiskokeen
- Jos yksikössä pitää tehdä parannuksia, edellyttää laatimaan poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelman, joka sisältää aikataulun muutosten toimeenpanosta.

Selvityksen peruste

- Maankäyttö- ja rakennuslain 117 b §:n mukainen turvallisuus selvitys rakennuslupaa varten
- Pelastuslain 18§:n mukainen poistumisturvallisuus selvitys

Poistumisturvallisuus selvitys koostuu kahdesta osasta: A ja B.

3.

Osa A sisältää

- Toiminnanharjoittajan ja -yksikön tiedot
- Rakennuksen perustiedot ja paloteknisen erittelyn
- Arvioinnin asukkaiden toimintakyvystä.

4.

Osa B sisältää

- Arvion toimintakyvyn vaikutuksesta poistumiseen
- Poistumisaikalaskelmat
- Jos toimintayksikkö koostuu poistumisturvallisuuden kannalta erilaisista rakennuksen osista, kustakin rakennuksen osasta täytetään oma B-osa poistumisaikalaskemiseen.

1. Miksi poistumisturvallisuus- selvitys tehdään?

1. Miksi poistumisturvallisuusselvitys tehdään?

Poistumisturvallisuusselvityksen avulla varmistetaan, että kaikki sosiaali- tai terveysalan toimintayksikössä paikalla olevat asukkaat ja hoidettavat henkilöt voivat poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa itsenäisesti tai avustettuina.

Toimintayksiköllä tarkoitetaan sairaalaa, hoitolaitosta, palvelu- tai tukiasumisen yksikköä, vankilaa tai ammatillista perhekotia. Vaaratilanne voi olla tulipalon syttyminen tai muu turvallisuusuhka.

Poistumisturvallisuus on osa yleistä turvallisuutta, jonka kokonaisvaltaisina tavoitteina ovat:

- varmistaa henkilöturvallisuus,
- suojata omaisuutta ja
- turvata toimintojen jatkuvuus.

Kohdekohtainen arviointi on tärkein perusta turvallisuusratkaisujen valinnalle.

Kattava ja toimiva paloturvallisuus koostuu kohdekohtaisesti valituista

- teknisistä ratkaisuista,
- rakenteellisesta paloturvallisuudesta,
- yleisestä siisteydestä ja
- ihmisten tilannekohtaisesti oikeasta toiminnasta.

Poistumisturvallisuusselvitys tehdään tai päivitetään säännöllisesti. Uudiskohteille laaditaan suunnitteluvaiheessa turvallisuusselvitys¹, joka vastaa sisällöltään poistumisturvallisuusselvitystä.

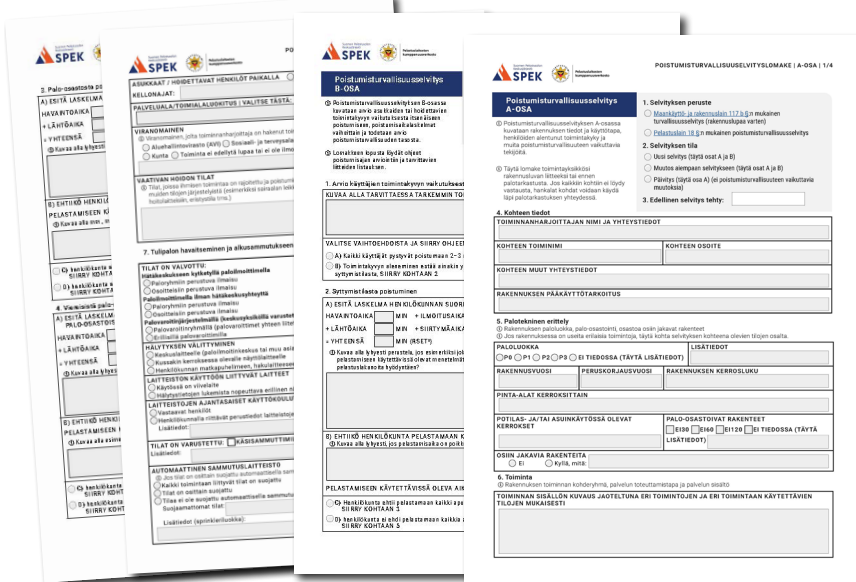
1 Rakennusten paloturvallisuus, kts. ympäristöministeriön asetus 848/2017.

Poistumisturvallisuusselvitys laaditaan tai päivitetään

- ennen toiminnan aloittamista
- vähintään kolmen vuoden välein
- jos toiminnassa tapahtuu muutos, esimerkiksi toiminnasta vastuullinen taho vaihtuu
- jos asukkaiden toimintakyvyssä tapahtuu muutos (esim. RAI-tietojen perusteella) tai
- rakennuksen turvallisuustekniikan muutosten yhteydessä.

Täytettävän sähköisen poistumisturvallisuusselvityslomakkeen löydät Pelastustoimen sivustolta www.pelastustoimi.fi tai oman alueesi pelastuslaitoksen sivulta.

Poistumisturvallisuusselvityksen laatimisvelvoite perustuu Pelastuslakiin (379/2011, 18–21 §) ja selvityksen sisältö on kuvattu Valtioneuvoston asetuksessa poistumisturvallisuusselvityksestä 292/2014. Hoitolaitosten ja tuetun asumisen² yksiköiden poistumisturvallisuusteen liittyvä lainsäädäntö on listattu liitteeseen 1.

- 2 Hoitolaitos sana viittaa pelastuslaissa sosiaali- ja terveydenhuollon laitospalveluihin. Asumispalveluiden käsitteistö uudistuu sosiaalihuoltolain uudistusten myötä 1.1.2023 alkaen.

Asuinrakennuksen* ja hoitoalan rakennuksen vertailu paloturvallisuuden näkökulmasta

Asuinrakennukset (Rakennusluokitus 2018): pien- ja kerrostalot, asunto- ja erityisryhmien asuinrakennukset.

Osassa tuetun asumisen yksikköjä asukkailla on omat asunnot, jotka ovat omia palo-osastojaan, joiden palonkesto on 60 minuuttia. Tällaisissa yksiköissä asukkaat poistuvat syttymisasunnosta ja muissa asunnoissa olevia ohjeistetaan pysymään asunnoissaan suljetun oven takana (sisälle suojautuminen).

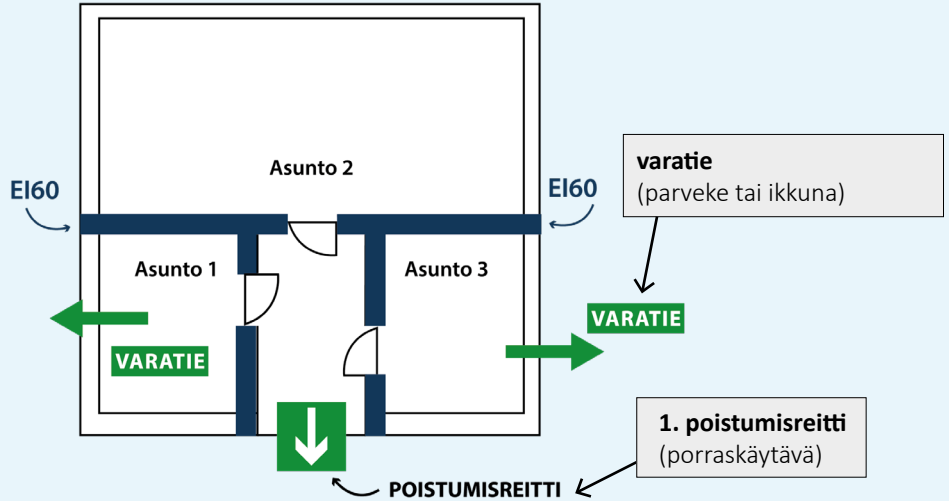
Näissä tapauksissa noudatetaan poistumisturvallisuusselvityksen laatimissa pelastusviranomaisen ohjeita ja kuvataan esimerkiksi yhteisten tilojen poistumissuunnitelma.

Hoitolaitos (YM asetus 848/2017) tai hoitoalan rakennukset (Rakennusluokitus 2018): terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelurakennukset, vankilarakennukset.

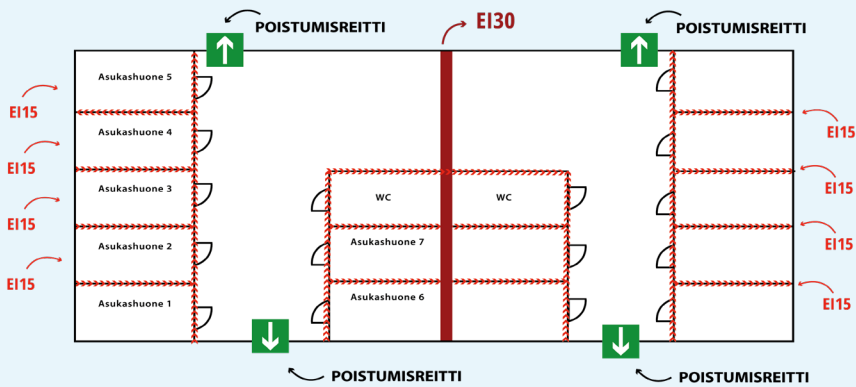
Poistumisturvallisuusselvityskohteet ovat tyypillisesti laitospohjaisia toimintayksiköitä, joissa asukashuoneiden palonkesto on yleensä 15 minuuttia (jako-osiin osastointi) ja kaikkien ripeä poistuminen koko syttymistilan palo-osastosta on tärkeää.

***Asuinrakennus**, ml. erityisryhmien asumiseen tarkoitettut asuinrakennukset

Asuinrakennus

Hoitolaitos tai hoitoalan rakennus

Palo-osastointimerkintä **EI60** = palonkestävyys 60 minuuttia

Palo-osastointimerkintä **EI30** = palonkestävyys 30 minuuttia

Jako osiin -osastointi **EI15** = palonkestävyys 15 minuuttia

Palonkestävyysmerkinnät:

EI00 = tiiviys E, eristävyys I, aika minuutteina 00

Kenelle tämä opas on suunnattu?

Tämä opas on suunnattu poistumisturvallisuusselvityksen laatijoille ja arvioijille. Selvityksen tekemisestä vastaa hoitolaitoksen tai asumisyksikön toiminnanharjoittaja³.

Täyttäjiä ovat erilaisten hoitolaitosten ja asumisyksiköiden turvallisuudesta vastaavat henkilöt, kuten sairaalaan tai muun ison yksikön turvallisuuspäällikkö tai asumispalveluyksikön esihenkilö tai yleishyödyllisen organisaation turvallisuusasioista vastaava työntekijä.

Selvityksiä arvioivat palo- ja poistumisturvallisuutta valvovat pelastusviranomaiset. Oppaalla pyritään edistämään poistumisturvallisuuden laajaa ja yhdenmukaista toteutumista. Se on pyritty kirjoittamaan riittävän yleisellä tasolla auttamaan monenlaisia lukijoita.

Monissa tilanteissa parhaat ratkaisut löytyvät kuitenkin kohdekohtaisen arvioinnin tuloksena paikan päällä yhteistyössä pelastusviranomaisen kanssa.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan Suomessa oli vuonna 2020 yhteensä 9248 hoitoalan rakennusta. Rakennuspalovaaroja oli samana vuonna hoitoalan rakennuksissa 141 ja rakennuspaloja 14. (Rantamäki 2020.) Liitteestä 2. löytyy lisätietoja hoitolaitoksissa tapahtuneista tulipaloista.

---

³ Pelastuslaissa ja Valtioneuvoston asetuksessa poistumisturvallisuusselvityksestä viitataan toiminnanharjoittajaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteyksissä käytetään usein käsitettä palvelun tuottaja. Tässä oppaassa käytetään käsitettä toiminnanharjoittaja, koska oppaan laatimisen lähtökohtana on pelastuslain velvoite.

Poistumisturvallisuusselvitysprosessin tavoitteet

Tavoitteet

Parantaa poistumisturvallisuuskohteiden paloteknistä suojaustasoa keskipitkällä aikavälillä

- 3–5 vuotta
- Prosessin aikana annetaan suosituksia, kehotuksia ja tarvittaessa määräyksiä⁴

Luoda ja ylläpitää tilannekuvaa poistumisturvallisuuskohteista

- rakenteellinen, tekninen ja toiminnallinen arviointi

Tukea poistumisturvallisuuskohteiden poistumisturvallisuuden ja turvallisuuskulttuurin kehittämistä.

Lähde: Pelastuslaitosten valvonnan aapinen 2018

Selvitys on osa oman toimintayksikkösi turvallisuutta

Asukkaiden, vierailijoiden ja työntekijöiden turvallisuuden varmistaminen on osa jokaisen sosiaali- ja terveysalan yksikön toimintaa. Poistumisturvallisuusselvityksellä varmistetaan, että toiminnasta vastaava toiminnanharjoittaja tuntee yksikkönsä rakennuksen rakenteellisen paloturvallisuuden, palontorjuntatekniikan toiminnan, osaa kuvata yksikön turvallisuuskulttuurin ja tietää asukkaiden toimintakyvyn.

Yksikön turvallisuuskulttuuri sisältää säännöllisesti toistuvat henkilöstön koulutukset ja harjoitukset sekä toimitilojen ylläpidon.

---

4 Seuraamukset laiminlyönneistä: Poistumisturvallisuusselvityksen laatimista voi tehostaa pelastuslain 105 § mukaisesti uhkasakolla tai teettämisuhalla. Poistumisturvallisuudessa havaittujen puutteiden korjaamiseksi viranomaisilla on useita erilaisia toimintamahdollisuuksia. Tärkeimmät viranomaisen poistumisturvallisuuden kehittämiskeinot ovat suosituksia ja kehotuksia. Tavoitteena on poistumisturvallisuuden paraneminen yhteistyötä tehden ja neuvotellen tarvittavista toimenpiteistä. Tarvittaessa pelastusviranomainen voi antaa määräyksen poistumisturvallisuuden parantamiseksi. Pelastusviranomainen voi poistumisturvallisuudessa ilmenneiden puutteiden vuoksi myös määrätä poistumiskokeen, jolla testataan poistumisturvallisuuden toteutuminen toimintayksikössä.

Henkilöstön koulutussuunnitelmassa kuvataan turvallisuudesta vastaavien henkilöiden osaaminen ja kaikkien henkilöstöön kuuluvien osaaminen. Kaikille nimetty osaaminen koskee myös keikkatyöläisiä ja sijaisia, joten on tärkeä luoda käytännöt, joiden avulla yksikössä juuri aloittanut työntekijä saa heti ensimmäisestä työvuorostaan alkaen perehdytyksen yksikön pelastussuunnitelmaan.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyohjelmassa 2021–2030 (STM 2020) on asetettu selkeät tavoitteet kansalaisten paloturvallisuuden parantamiselle kaikissa asumismuodoissa. Asumisyksikköjen ja hoitolaitosten paloturvallisuuden parantamiseksi tavoitteena on lisätä henkilöstön turvallisuuskoulutuksia.

Oppaassa käytetään yleissanaa toimintayksikkö ja se viittaa kaikkiin näihin mahdollisiin hoitoalan rakennuksiin: laitospalveluihin, asumisyksiköihin, ympärivuorokautisiin sosiaalipalveluihin tai palvelu- ja tuetun asumisen yksiköihin kuten:

- sairaalat
- erilaiset asumisyksiköt, joiden toiminnasta vastaa toiminnanharjoittaja) kuten
  - palvelu- ja tuettu asuminen,
  - ympärivuorokautinen palveluasuminen,
  - yhteisöllinen asuminen
- hoitolaitokset
- lasten ja nuorten laitokset ja ammatillinen perhehoito
- lastensuojelun yksiköt
- suljetut rangaistuslaitokset

Poistumisturvallisuusselvitys toimitetaan paikalliselle pelastusviranomaiselle ja tiedoksi kunnan rakennusvalvontaan.

Pelastusviranomainen voi tutun kohteen kohdalla tarkistaa poistumisturvallisuusselvityksen asiakirjavalvontana. Tarpeen mukaan viranomainen käy kohteessa paikan päällä.

Oppaan sanasto-osiossa (Liite 3.) on sote-sanastoa pelastusalan työntekijöille ja pela-sanastoa sosiaali- ja terveystalouden työntekijöille.

**Viimeisten tietojen mukaan
noin kolmessa neljästä
poistumisturvallisuuskohteessa
poistumisturvallisuus on
tällä hetkellä vaatimusten
mukaisella tasolla.**

Tämä opas kannustaa ylläpitämään
poistumisturvallisuutta niissä kohteissa,
joissa on jo sitouduttu tähän työhön.

Samalla opas kannustaa kaikkia muita
selvittämään ja suunnittelemaan
oman yksikön poistumisturvallisuutta
parantavia toimenpiteitä.

Poistumisturvallisuusselvityksen prosessi

Aloita selvittämällä toimintayksikkösi asukkaiden tulipalon syttyessä turvalliseen poistumiseen käytössä oleva aika ja poistumisen vaatima aika rinnakkain. Poistumiseen käytössä olevan ajan määrittelevät syttymistilalle *vaarallisten olosuhteiden muodostumisen aika 2–3 min sekä syttymistilan* että rakennuksen rakenteiden palonkestävyys, palo-osastointi ja jako osiin -osastointi.

Poistumiseen tarvittavan ajan määrittelee asukkaiden oma kyvykkyys toimia hätätilanteessa ja rajoittuneen toimintakyvyn tilanteissa henkilökunnan mahdollisuudet avustaa poistumisessa ja pelastamisessa.

ASET – Available Safe Escape Time eli turvalliseen poistumiseen käytössä oleva aika

Turvallinen poistumisaika syttymistilasta kun tilassa on tavanomainen palokuorma, ei automaattista sammutuslaitteistoa: **2–3 minuuttia**

Automaattisella sammutuslaitteistolla suojatussa tilassa turvalliseen poistumiseen käytössä oleva aika on pidempi. Palon eteneminen on aina tilannekohtaista, mutta automaattinen sammutuslaitteisto pysäyttää lämpötilan nousun ja hidastaa merkittävästi hengenvaarallisten olosuhteiden muodostumista.

Tämän oppaan asiantuntijaryhmässä on päädytty suosittelemaan turvaliseksi poistumisajaksi syttymistilasta noin 15 minuuttia silloin, kun toimintayksikkö on suojattu automaattisella sammutuslaitteistolla. Tämä tarkoittaa sitä, että useimmissa kohteissa Suomessa pelastajat ehtivät avustamaan poistumisessa. Poistumisessa avustamiseen on kuitenkin aina ryhdyttävä paikalla olevien resurssien puitteissa.

Alueen pelastuslaitos antaa arvion omasta toimintavalmiusajasta, joka vaihtelee joka tapauksessa kulloisenkin miehityksen ja mahdollisten päällekkäisten tehtävien mukaan, esim. 9–15 min.

RSET – Required Safe Escape Time eli turvallisen poistumisen vaatima aika

Alla mainitut eri vaiheitten ajat ovat ohjeellisia ja isotkin kohdekohtaiset erot ovat mahdollisia. Jos poistumisaikalaskemassa käytetään muita aikoja, esitetyt ajat perustellaan selvityksessä.

Havaintoaika 1 min on tulipalon syttymisestä sen havaitsemiseen kuluva aika. Havaitseminen voi tapahtua aistein tai teknisin laittein. Havaitsemisaikana voidaan yleisesti käyttää savutoimisilla paloilmaisimilla yhtä minuuttia.

Ilmoitusaika 0 – mahdollinen viive esimerkiksi puhelimeen tulevalle hälytykselle on aika, joka kuluu palon havaitsemisesta siihen, kun henkilökunta saa tiedon (hälytys) tulipalosta. Hälytys on usein äänisignaali esim. kaikille kohteessa oleville, kohteen omaan valvomoon tai esimerkiksi henkilökunnan puhelimiin. Suorassa ilmoituksessa (esimerkiksi palokello) ilmoitusaikana voidaan yleensä käyttää nollaa. Palokellottomissa kohteissa hälytyksen siirtyessä henkilökunnan kännykkään, tulee ilmoitusajan mahdollinen viive selvittää.

Reagointiaika 1 min on henkilökunnalta tilanteen arviointiin ja pelastustoimenpiteistä päättämiseen kuluva aika. Reagointiaikaan vaikuttaa henkilökunnan palokoulutuksen taso, hyvin koulutetun henkilökunnan kohdalla arvona voidaan käyttää yhtä minuuttia.

Lähtöaika 0 min – arvio irrottautumisen kestosta on henkilökunnan normaaleista työtehtävistä irrottautumiseen kuluva aika. Lähtöaika on katsottava aina tapauskohtaisesti henkilökunnan määrän sekä kohteen toiminnan ja asukkaiden hoitotarpeen perusteella.

Siirtymisaika välittömässä läheisyydessä – päivystys muualla on henkilökunnan palopaikalle siirtymiseen kuluva aika. Siirtymisaikaan vaikuttavat lähinnä etäisyydet rakennuksessa ja mahdollisesti esimerkiksi paloilmoitinkeskuksen sijainti rakennuksesta, mikäli palo pitää ensin käydä paikantamassa keskukselta.

Pelastamisaika on aika, joka kuluu palopaikalla henkilöiden pelastamiseen henkilökunnan toimenpitein. Aikaan vaikuttavat ensisijaisesti asukkaiden toimintakyky ja määrä sekä henkilökunnan määrä.

Poistumisturvallisuusselvityksen arviointi

Selvitä poistumiseen käytössä olevan aika (ASET)

- Rakenteiden palonkestävyys
- Tilojen palo-osastointi (EI30, EI60)
- Jako osiin -osastointi (EI15)

Selvitä poistumiseen tarvittava aika (RSET)

- Asukkaiden määrä palo-osastoittain ja koko rakennuksessa
- Asukkaiden toimintakyvyn rajoitteet
- Lukituksen avaamisen aiheuttama viive
- Henkilökunnan määrä viikon ja vuorokauden eri aikoina
- Poistumiseen/pelastamiseen kuuluva aika

Poistumisturvallisuusselvityksen laatiminen

- Pelastusviranomaisen arvioi, täyttääkö poistumisturvallisuus säädetyt vaatimukset (voi vaatia täydentämään selvitystä tai järjestämään poistumiskokeen).

Turvallisen poistumisen vaatimus **täyttyy**

Turvallisen poistumisen vaatimus **ei täyty**

- Toiminnanharjoittaja esittää pelastusviranomaisen asettamassa määräajassa suunnitelman (poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma), jonka mukaisesti turvallisuus saadetaan säädettyjen vaatimusten mukaiseksi.
- Suunnitelman toteuttaminen siinä esitetyn aikataulun mukaisesti.

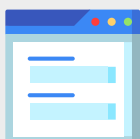

Poistumisturvallisuustaso on riittävä. Tulipalojen ennaltaehkäisyä ja paloturvallisuuden ylläpitoa koskevia vaatimuksia noudetaan yksikössä pelastusviranomaisen kanssa sovitulla tavalla.

Ohjeita täyttämiseen

Kokoa ensin tarvittavat taustatiedot valmiiksi ja täytä sitten selvitys. Selvityksen voi täyttää ja toimittaa sähköisesti paikallisille viranomaisille. Lomakkeen voi myös tulostaa ja täyttää käsin. Valmis selvitys toimitetaan pelastusviranomaiselle ja hyväksynnän jälkeen tiedoksi rakennusvalvontaan.

APUA LOMAKKEEN TÄYTTÖÖN

POISTUMISTURVALLISUUSSELVITYSLOMAKE

Löydät oppaasta tällä kuvakkeella merkityistä kohdista apua lomakkeen täyttämiseen.

Hyväksytty selvitys on tärkeä tallentaa oman yksikön arkistoon ja tehdä samalla suunnitelma ja muistutus päivityksestä oman yksikön toiminnan kannalta sopivalla aikataululla, viimeistään kolmen vuoden päähän.

Varmistettavia asioita

- toimintayksikön poistumisturvallisuuteen liittyvä työnjako on ajan tasalla ja kirjattu
- palo- ja poistumisturvallisuuteen liittyvän turvatekniikan tarkistukset ja huollot on kirjattu toimintayksikön vuosisuunnitelmaan
- henkilökunnan turvallisuuskoulutukset ja harjoitukset osana toimintayksikön säännöllisesti toistuvia rutiineja.

Selvityksen liitteet

Poistumisturvallisuusselvityksen liitteiksi tarvittavat rakennuslupa-asiakirjat ovat rakennuslupapäätös, asemapiirros ja toimintaan käytettävien tilojen pohjapiirustus. Ne saa tarvittaessa oman kunnan rakennusvalvonnasta.

Selvityksen laatimista varten tarvitaan perustiedot toimintayksikön palohälytysjärjestelmän, alkusammutuskaluston ja mahdollisen automaattisen sammutuslaitteiston toiminnasta ja kunnossapito-, hoito- ja huolto-ohjelmasta.

Tiedot henkilöstön määrästä ja turvallisuusosaamisen ylläpidosta

Henkilöstön lukumäärä ilmoitetaan eri vuorokaudenaikoina. Henkilöstön kuvailuun sisältyy myös mahdolliset evakuointiharjoitukset ja perehdyttämissuunnitelma, joilla varmistetaan kaikkien riittävä osaaminen hätätilanteissa.

Tiedot asukkaiden määrästä ja toimintakyvystä

Asukkaiden määrä kuvaillaan toimintakyvyn mukaan luokiteltuna.

Toimintakyvyn arvioinnissa pätee sama perussääntö kuin poistumisturvallisuus selvityksen laatimisessa yleensä: arvioidaan toimintakykyä sinä ajankohtana, jolloin arvioidaan sen olevan heikoimmillaan. Useimmiten tämä tarkoittaa yötä.

Toimintakyvyn arvioinnissa voi käyttää apuna RAI-arviointia tai muuta soveltuvaa toimintakyvyn arviointimittaristoa. Oleellista on omatoimisen liikkumiskyvyn, ymmärryksen ja havaitsemisen arvioiminen. Jos asukkailla on aistitoimintojen esteitä, ne huomioidaan toimintakyvyn kuvaamisen yhteydessä poistumisturvallisuus selvityksessä.

Lisäksi varmistetaan, että käytössä on sellaisia hälyttimiä, jotka kiinnittävät kunkin asukkaan huomion hälytyksestä. Tieto apuvälineiden, erityisesti kuulolaitteen, käytöstä yöllä on osa hätätilanteen havaitsemiskyvyn arviointia.

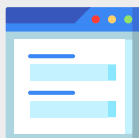
2. Poistumisturvallisuus- selvityksen osa A

2. Poistumisturvallisuus- selvityksen osa A

Poistumisturvallisuusselvityksen A-osassa kuvaillaan toimintayksikön tiedot, rakennus, asukkaat ja henkilöstö. Rakennuksen paloturvallisuustekniikka on osa rakennuksen kuvailua. Asukkaiden määrä ja arvio heidän toimintakyvystään sekä henkilöstön määrä kuuluvat myös selvityksen taustatietoihin.

Aivan lomakkeen alkuun kirjataan tiedot selvityksen perusteesta ja siitä, onko kyseessä uusi selvitys, muutos vai päivitys. Sen jälkeen kuvataan kohteen eli toimintayksikön perustiedot.

APUA LOMAKKEEN TÄYTTÖÖN

POISTUMISTURVALLISUUSSELVITYSLOMAKE

Seuraavilla sivuilla käsitellään lomakkeen A-osan kohdat 1-5

Rakennuksen rakenteellinen paloturvallisuus

Rakennuksen paloturvallisuus koostuu rakentamismääräysten mukaisista rakenteista ja turvatekniikasta. Toiminnanharjoittajan vastuulla on se, että suunnittelu- ja muutostyöt sekä rakennuksen huolto- ja ylläpitosuunnitelman toteutus, tilataan pätevilta asiantuntijoilta.

Nykyaikainen talotekniikka on parantanut rakennusten turvallisuutta monella tavalla ja säännölliset huoltotoimet ovat tekniikan toimintavarmuuden kannalta välttämättömiä.

Rakennuksen perustietoihin kuuluu sen paloluokka, jonka löydät rakennuslupa-asiakirjoista. Paloluokat ovat P0, P1, P2 ja P3. Paloluokan määrittely perustuu tietoihin rakennuksen koosta, kerrosten lukumäärästä, rakennuksen käyttötarkoituksesta ja suunnitellusta käyttäjämäärästä.

P0 viittaa toiminnalliseen paloluokan määrittelyyn, joka perustuu arvioon palon etenemisestä rakennuksessa.

P1 paloluokan rakennukset kestävät tietyllä varmuudella tulipalon sortumatta ja rakenteiden palonkestävyysaika sijoittuu välille 60–240 minuuttia. Tällaisia rakennuksia ovat esimerkiksi sairaalat, kauppakeskukset ja korkeat kerrostalot.

P2 paloluokan rakennukset ovat enintään 8 kerroksisia ja rakenteiden palonkestävyysaika sijoittuu välille 30–120 minuuttia. Tällaisia rakennuksia ovat esimerkiksi päiväkodit, varasto- ja tuotantotilat. Rakennuksessa oleskelevien henkilöiden lukumäärään kohdistuu rajoituksia.

P3 paloluokan rakennukset ovat enintään 2 kerroksisia ja hoitolaitoksena enintään 1 kerroksisia. Kantaville rakenteille ei ole paloteknisiä vaatimuksia. Tällaisia rakennuksia ovat esimerkiksi omakoti- ja rivitalot. Rakennuksessa oleskelevien henkilöiden lukumäärään kohdistuu rajoituksia. Hoitopaikkoja voi olla enintään 25.

REI merkintä viittaa rakenteiden palonkestävyyteen ja numero sen perässä aikaan minuutteina. Palo-osastoinnin tavallisia merkintöjä ovat EI30 tai EI60 ja palo-osaston jako osiin -osastointi merkitään EI15. 15 minuutin palonkestävyys on tavallinen hoitolaitoksen asukashuoneiden välisenä rakenteena. Palo-osasto koostuu asukashuoneiden ja henkilökunnan tilojen muodostamasta kokonaisuudesta ja tulipalon syttyä poistutaan ensin syttymistilasta ja sen jälkeen poistutaan koko siitä palo-osastosta, jossa tulipalo on syttynyt. Hoitoalan yksiköissä on tärkeä tutustua palo-osastoinnin rajoihin. Palo-osastot voivat olla tilajaollisesti erilaiset kuin hoitolaitoksen hoidolliset osastot.

R=kantavuus (paloluokan merkinnässä)

E=tiiviyys (paloluokan, palo-osastoinnin ja jako osiin -osastoinnin merkinnässä)

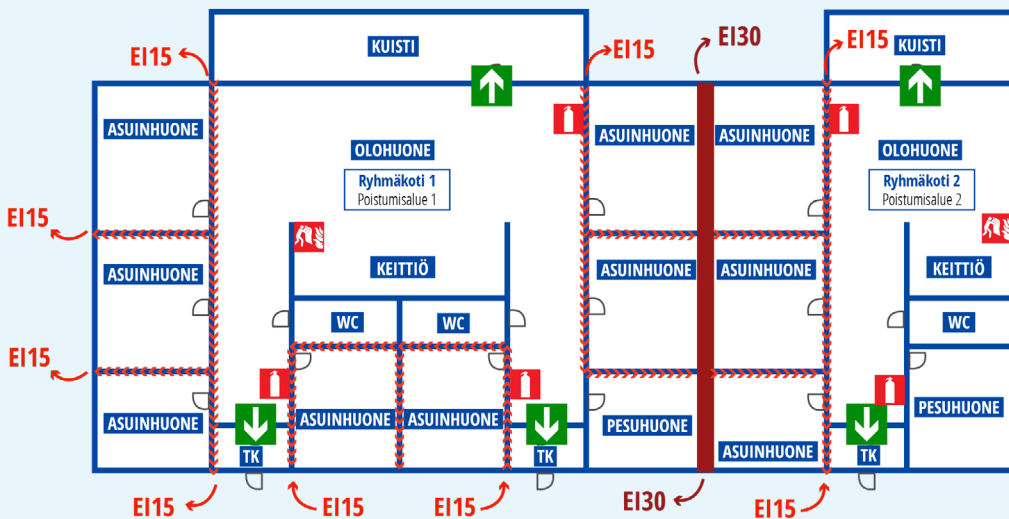
I=eristävyys (paloluokan, palo-osastoinnin ja jako osiin -osastoinnin merkinnässä)

Rakenteellinen paloturvallisuus

Kuvan asumisyksikössä on kaksi erillistä ryhmäkotia, joiden välisen seinän ja sen rakenteiden palonkestävyys on 30 minuttia. Ryhmäkodit ovat kumpikin omia palo-osastojaan. Kunkin ryhmäkodin asuinhuoneiden väliset seinät rakenteineen ovat palonkestävyydeltään 15 minuuttia.

Poistumisturvallisuuden kannalta on keskeistä, että jokaisessa palo-osastossa on kaksi poistumisreittiä, jotta turvallinen poistuminen onnistuu mahdollisimman nopeasti.

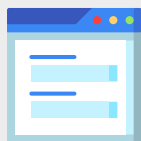
	Sammutin		Sammutuspeite		Poistumisreitti
	Palo-osaston jako osiin -osastointi EI15			Palo-osastointimerkintä EI30	
<p><i>Palonkestävyysmerkinnät EI00 = tiiviyys E, eristävyys I, aika minuutteina 00)</i></p>					

Hoitolaitosten paikkarajoitukset⁵ paloluokan ja kerroslukumäärän mukaan (YM 848/2017)

Kerros/ kerroksia	1.	2.	Kerroksia yli 2
Rakennuksen paloluokka			
P0	Rakennus suunnitellaan oleellisilta osin tai kokonaan käyttäen oletettuun palonkehitykseen perustuvaa menettelyä.		
P1	Ei rajoituksia		
P2	100 (200*)	25 (50*)	150
P3	10 (25*)	ei sallittu	

* Rakennus on varustettu tarkoitukseen sopivalla automaattisella sammutuslaitteistolla.

APUA LOMAKKEEN TÄYTTÖÖN

POISTUMISTURVALLISUUSELVITYSLOMAKE

Seuraavilla sivuilla käsitellään lomakkeen A-osan kohta 7: Tulipalon havaitseminen ja alkusammutukseen varautuminen

Palontorjuntatekniikka

Kiinteistöön asennetulla palontorjuntatekniikalla on suuri merkitys asukkaiden poistumisturvallisuudelle. Paloturvallisuus perustuu vaaratilanteiden ennakointiin ja niihin varautumiseen ja palontorjuntatekniikka on apuna kummassakin näissä. Tavoitteena on vaaratilanteen mahdollisimman varhainen havaitseminen, nopea ja tehokas reagointi sekä tehokas hälytyksen tekeminen.

5 Mikäli rakennuksessa on eri käyttötarkoituseräisiin kuuluvia tiloja, rakennuksen turvallisuustaso arvioidaan tarkastelemalla rakennusta kokonaisuutena.

Turvallisuustekniikka koostuu

- hälytysjärjestelmästä: palovaroittimet ja/tai paloilmoittimet
- alkusammuttimista ja automaattisesta sammutuslaitteistosta, jos sellainen on asennettu
- savunpoistojärjestelmästä
- palo-ovista ja palo-osaston muista rakenteista
- turvallisista poistumisreiteistä ja tarvittaessa poistumisen apuvälineistä kuten pelastuslakanoista.

Kuvasarjassa sivulla **29** kuvataan palon kehittyminen ja pysähtyminen automaattisen sammutuslaitteiston ansiosta Turussa tehtyjen palokokeiden kuvien avulla. Automaattinen sammutuslaitteisto rajaa paloa ja pysäyttää lämpötilan nousun, mutta kuten kuvat osoittavat savua muodostuu runsaasti, minkä vuoksi näkyvyys on huono ja rauhallinen sekä tehokas toiminta onnistuu parhaiten, kun se on harjoiteltu huolellisesti normaaliolosuhteissa. Turussa tehtyjen palokokeiden aineistot löytyvät [spek.fi](https://www.spek.fi) -sivustolta⁶.

Liitteestä 5. löydät samat kuvat myös osana palontorjuntatekniikan kehitysryhmän asiantuntijoiden kokoamaa toimintamallia. Liite sisältää yksityiskohtaisen kuvauksen palontorjuntatekniikan toiminnasta palon syttyessä. Palon varhainen havaitseminen ja välitön hälytys takaavat mahdollisimman pitkän toiminta-ajan alkusammutukselle ja turvalliselle poistumiselle palotilasta ja tarvittaessa kiinteistöstä.

Toimintamallin lopussa (Liite 5.) on linkkejä tekniseen paloturvallisuuteen liittyvään lisätietoon. Lisätietoa turvallisuustekniikasta löydät esimerkiksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) sivuston Pelastustoimen laitteet -osiosta ja SPEK Opastaa -sivustolta.

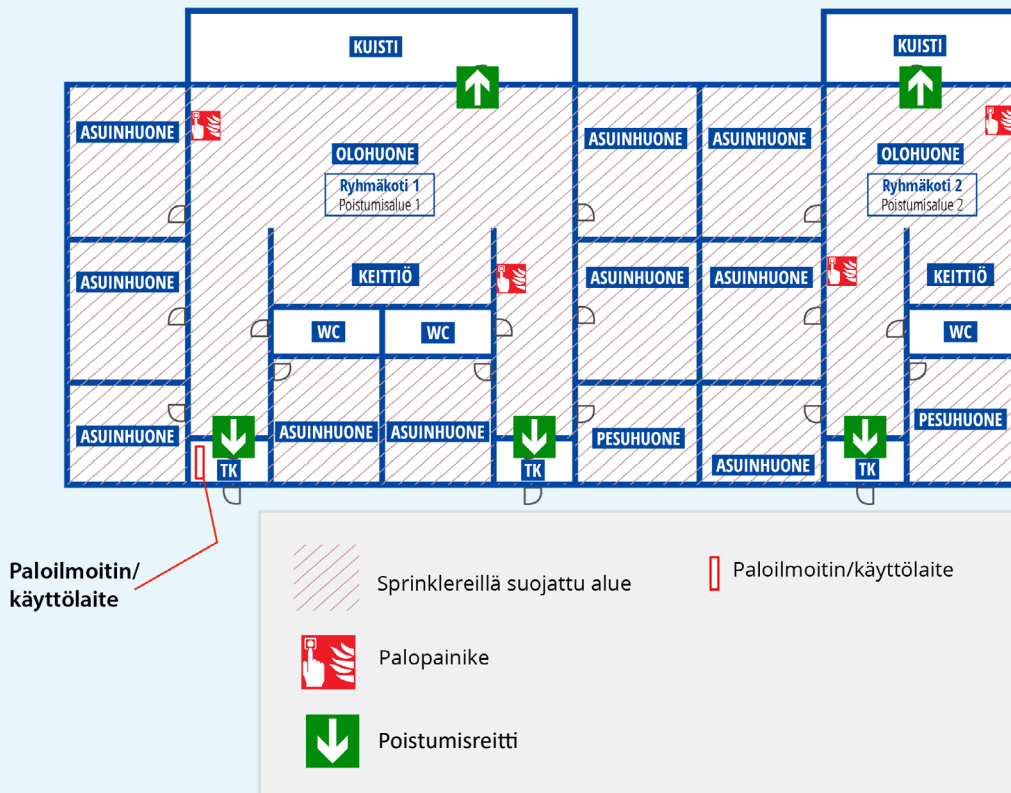
---

⁶ <https://www.spek.fi/vaikuttaminen/palontorjuntatekniikka/palontorjuntatekniikka-perehdytysmateriaalia/> ja <https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2021/12/Paloturvallisuusteknologia-turvallisen-arjen-ja-asumisen-tukena-Turussa-tehdyt-asuntokohtaiset-palokokeet.pdf>

Palontorjuntatekniikka

Kuvan asumisyksikkö on suojattu automaattisella sammutuslaitteistolla. Esimerkinomaisesti kuvassa WC-tilat on jätetty suojaamatta, mikä on mahdollista joissakin tapauksissa. Jos yksikössä on suojaamattomia tiloja, asia on tärkeä tunnistaa ja huomioida omassa toiminnassa. Suojaamattomassa tilassa ei saa säilyttää mitään ylimääräistä palokuormaa kuten papereita, vaippoja tai pyyhkeitä.

Kuvassa näkyvistä paloilmoitinpainikkeista voi tehdä hälytyksen, jos henkilöunta huomaa palon syttymisen ennen paloilmoitinlaitteiston hälytystä. Paloilmoitimen käyttölaitteesta tai mobiililaitteen sovelluksesta voi paikantaa hälytyksen sijainnin. Liitteestä 4 löydät tarkemman kuvan paloilmoitimen paikantamiskaaviosta.

Kts. [Liite 4. Esimerkki paloilmoitimen paikantamiskaaviosta](#)

Esimerkki palotilanteen etenemisestä

Palon kehitys yhdessä kokeessa

60 s Sytytyspiste

1 min 10 s | Paloilmoitus

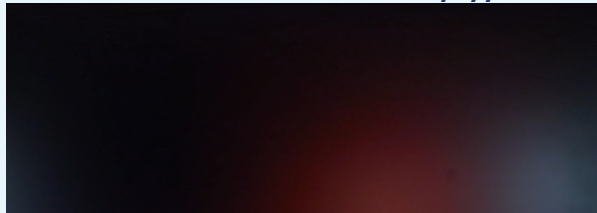
1 min 33 s | Palovaroitus

2 min | Sammutuslaitteisto aktivoituu

2 min 30 s | Olohuoneessa ei näkyvyyttä

- Sammutuslaitteiston toiminnan ansiosta, lämpötila ei nouse hengenvaaralliseksi.
- Voimakas savunmuodostus estää näkyvyyden täysin ja omatoiminen poistuminen on lähes mahdotonta 2 minuutin jälkeen.

Tulipalon havaitseminen

Tulipalon tai muun hätätilanteen hälytyksen tekee sen havainnut ihminen tai tulipalojen kohdalla paloilmoittimen tai -varoittimen hälytysääni. Palohälytyslaitteen aktivoiminen on tärkeää niissä tilanteissa, joissa laitteiston kautta hälytys menee tiedoksi suoraan hätäkeskukseen.

Hätätilanteen havaitsemisen viive on minimissään noin minuutin, mutta joissakin tapauksissa, esimerkiksi suljetussa huoneessa tai jos syttyminen tapahtuu kytemällä, palon havaitseminen voi viivästyä.

Selvityksessä kuvataan toimintayksikön paloilmoittimien tai -varoittimien toimintaperiaatteet. Paikallisen hälytyksen rakennuksessa antavat yleensä sisällä olevat palokellot tai -sireenit varoitusäänellä.

Palohälytyksen käynnistyessä henkilökunta kertoo asukkaille tarvittavista toimenpiteistä sanallisesti. Hälytyksen ääni sellaisenaan ei välttämättä johda hälytyksen vaatimaan toimintaan ja tarvitaan sanallinen ohjeistus.

Varmista, että yksikkösi henkilökunta tietää, onko yksikössä

- palovaroitin → henkilökunta soittaa hätänumeroon
- paloilmoitin ilman hätäkeskusyhteyttä → henkilökunta soittaa hätänumeroon
- paloilmoitin hätäkeskusyhteydellä → hätäkeskus saa automaattisesti tiedon palohälytyksestä, lisäksi puhelinsoitto hätäkeskukseen.

Palovaroitinryhmä muodostuu kahdesta tai useammasta yhteen liitetystä palovaroittimesta. Palovaroitinryhmä saa virran paristosta, akusta tai sähköverkosta. Verkkokäyttöisen ryhmän palovaroittimen toiminta varmennetaan paristolla tai akulla. Hälytys yhdessä palovaroittimessa aiheuttaa yhteishälytyksen myös muissa ryhmän palovaroittimissa.

Palovaroitinjärjestelmä koostuu palovaroittimista, palovaroitinryhmistä ja keskusyksiköistä. Jos toimintayksikössä on edelleen palonilmaisuun käytetty palovaroitinjärjestelmää, sen toimintaa on tärkeää tarkkailla huolella. Järjestelmän päivittäminen ajantasaiseen paloilmointiteknikalla (EN-54 standardisarja) toteutettuun laitteistoon on suositeltavaa mahdollisimman pian.

Hälytys yhdessä palovaroittimessa aiheuttaa hälytyksen myös keskusyksikössä ja tarvittaessa muissa siihen liitetyissä palovaroittimissa. Palovaroitinjärjestelmän toiminta varmennetaan paristolla tai akulla ja sillä tulee olla vähintään kahden tunnin varakäyntiaika.

Palovaroitinjärjestelmää käytettäessä on annettava selkeä ohje, että palokunta on hälytettävä erikseen. Palovaroitinjärjestelmä ja palovaroitinryhmä koostuvat siis palovaroittimista, kun taas paloilmoitin ilman hätäkeskusyhteyttä koostuu nimensä mukaisesti paloilmoittimesta, jota ei kuitenkaan ole varustettu hätäkeskusyhteydellä. Näillä eri järjestelmillä voi olla eroa poistumisturvallisuuden arvioinnin kannalta, minkä vuoksi niitä kysytään lomakkeella.

Lisäksi yksikkösi turvallisuuskoulutuksessa on tärkeä käydä läpi, onko varoitimet kytketty toisiinsa (palovaroitinryhmä), jolloin tieto hälytyksestä tulee koko yksikköön (yhteishälytys), vai ovatko ne yksittäisiä laitteita. Jos laitteita ei ole kytketty, henkilökunta tiedottaa tilanteesta myös yksikön sisäisesti sovitulla tavalla.

Jos paloilmoitinjärjestelmästä on hälytys kytketty
esimerkiksi henkilökunnan puhelimiin, selvitä hälytyksen
mahdollinen viive ja kuvaa se selvityksessä.

Tulipalon havaitsemisen jälkeen ensimmäinen tärkein toimenpide on syyntymistilassa olevien henkilöiden kehottaminen poistumaan tai heidän auttamisensa poistumaan syyntymistilasta.

Oikeat toimet välittömästi palon havaitsemisen jälkeen estävät tehokkaasti henkilövahinkoja, mahdollistavat palon rajaamisen ja ennalta ehkäisevät vakavia vahinkoja. Henkilökunta koulutetaan varautumaan alkusammutukseen ja arvioimaan tilannekohtaisesti, milloin alkusammutuksen voi ryhtyä turvallisesti ja milloin pelastaminen ja pelastautuminen ovat ensisijaisia toimia.

Alkusammutuksen tavoitteena on palonalkujen turvallinen sammuttaminen heti palon havaitsemisen jälkeen ja vähentää, jopa estää, näin tulipalosta aiheutuvaa haittaa. Jokaisessa hoitolaitoksessa ja asumisyksikössä on oltava riittävä alkusammutuskalusto. Henkilökunnan koulutuksilla ja harjoituksilla varmistetaan alkusammutuskaluston käyttötaidot. Alkusammutuskaluston ylläpito ja tarkistukset on hyvä kirjata toimintayksikön vuosisuunnitelmaan, jotta ne toteutuvat säännöllisesti.

Alkusammutuskalusto

Selvityksessä on kohta toimintayksikön alkusammutuskalustolle: käsiammuttimet, pikapalopostit ja sammutuspeitteet. Lisätiedoissa voit kuvata henkilöstön saaman koulutuksen alkusammutukseen ja harjoitukset.

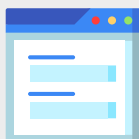
Automaattinen sammutuslaitteisto

Poistumisturvallisuuden kannalta on ratkaisevaa, onko tilat suojattu automaattisella sammutuslaitteistolla. Lomakkeen eri vaihtoehdot automaattisen sammutuslaitteiston suojaukselle ovat kokonaan, osittain tai ei lainkaan automaattisella sammutuslaitteistolla.

Lisätietoihin voit kirjata automaattisen sammutuslaitteiston tyytit eli sprinkleriluokat. Jos toimintayksikössäsi on erilaisia tiloja, joista osa on suojattu automaattisella sammutuslaitteistolla, mutta osa ei, täy-

tä eri tiloille oma selvityksen B-osa. Toimiva automaattinen sammutuslaitteisto rajaa palon tehokkaasti ja pysäyttää lämpötilan nousun ja sen myötä vaarallisten kaasujen muodostumisen. Ripeä poistuminen sytymistilasta ja palo-osastosta on kuitenkin tärkeää kaikissa tilanteissa.

APUA LOMAKKEEN TÄYTTÖÖN

POISTUMISTURVALLISUUSELVITYSLOMAKE

Seuraavilla sivuilla käsitellään lomakkeen A-osan kohta 8: Pelastautuminen ja poistuminen hätätilanteessa

Pelastautuminen ja poistuminen hätätilanteessa

Selvityksen A-osan loppuosassa kuvataan pelastautumiseen ja poistumiseen vaikuttavia olosuhteita. Kerro esimerkiksi, jos toimintayksikkösi sängyt on varustettu pelastuslakanoilla. Jos turvallinen poistuminen perustuu sänkyjen siirtämiseen, osoita selvityksessä, että olette harjoitelleet poistumisreitit sänkyjen kanssa niin, että sänkyjen esteetön siirtäminen on todettu mahdolliseksi.

Jos toimintayksikössäsi on lukittuja tiloja, kuvaile miten lukitusten avautuminen on järjestetty hätätilanteessa ja miten asukkaiden turvallinen poistuminen ovien avauduttua toteutuu. Poistumisturvallisuuteen kuuluu sekin, että asukkaille on suunniteltu heidän tilanteensa huomioiva turvallinen koontumispaikka.

Kuvaa vielä yhteenveto siitä, miten henkilökunta toimii palohälytystilanteessa. Tämä sisältää palon paikantamisen, toimintayksikön sisäiset hälytysjärjestelyt, hätäpuhelin soittamisen ja vaarassa olevien asukkaiden pelastamisen käynnistämisen. Kerro myös, miten usein evakuointia harjoitellaan yksikössäsi ja perustuuko asukkaiden poistuminen heidän omatoimisuuteensa vai henkilökunnan avustamiseen.

Lomakkeen A lopussa on taulukko, johon voit kirjata asukkaiden määrän ja arvion toimintakyvystä sekä henkilökunnan määrä eri vuorokauden aikoina toimintayksikössä. Kirjaa taulukkoon asukkaiden ja hoidettavien kokonaismäärä selvitetävässä kohteessa. Kohdassa 6 voit kuvata yksikön erilaiset palvelut ja toimintakykyisyyden erot asukkaiden välillä yleisellä tasolla.

Henkilöstö, toimintakulttuuri ja turvallisuusosaaminen

Toimintayksikön paikalla olevan henkilöstön osaaminen on keskeinen turvallisuustekijä vaaratilanteen käynnistyessä, esimerkiksi tulipalon syttymisen hetkellä.

Paloturvallisuuden perusteet kuuluvat jokaisen sosiaali- ja terveystalouden ammattilaisten osaamiseen, mutta uudessa yksikössä aloittaminen tarkoittaa aina kiinteistöön ja turvallisuustekniikkaan liittyvien perusteiden perehdyttämisen tarvetta. Toiminnanharjoittajalla on vastuu siitä, että toimintayksikön henkilöstöllä on aina riittävä valmius toimia hätätilanteessa.

Kehitä yksikkösi turvallisuuskulttuuria niin, että turvallisuuden ja varautumisen asiat ovat osa yksikkösi arkea ja yksikkösi on turvallinen niin asukkaille kuin työntekijöillekin. Aseta turvallisuuskulttuurin perusteet näkyviin yksikön toimitiloihin ja varmista, että uudet työntekijät saavat perehdytyksen. Varmista myös se, että kaikilla on rakennuksen turvatekniikkaan liittyvät perustiedot.

Toimipaikan turvallisuuskulttuuriin kuuluvat esimerkiksi nämä asiat

- turvallisuuden arvostus
- turvallisuusymmärrys
- vaarojen ja työn vaatimusten ymmärrys
- valppaus
- vastuunkanto
- työn hallittavuus
- nimetty suojeleorganisaatio, jonka jäsenet vastaavat työyhteisön turvallisuuskulttuurin edistämisestä ja koko työyhteisön osallisuudesta suojeletoimintaan.

Voitte myös omissa työyhteisöissä täydentää listaa oman toiminnan erityispiirteet huomioiden.

Myönteinen turvallisuuskulttuuri tarkoittaa esimerkiksi sitä, että turvallisuuteen liittyville kysymyksille ja vastauksille löytyy aina tarvittava aika.

Lisätietoja sosiaali- ja terveysalan turvallisista työympäristöistä löydät esimerkiksi [THL:n Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisen alasivulta Turvallisuuden edistäminen](#).

Osalla toimintayksikön työntekijöitä on tärkeä olla ajantasainen paloturvallisuuskoulutus⁷. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan turvallisuusosaajan pätevyys täydentää työntekijälle ammatillista osaamista paloturvallisuuden toteuttamisessa.

Toimintayksikölle henkilöstön turvallisuusosaaminen voi olla myönteinen mainetekijä.

APUA LOMAKKEEN TÄYTTÖÖN

POISTUMISTURVALLISUUSSELVITYSLOMAKE

Seuraavilla sivuilla käsitellään lomakkeen A-osan kohdassa 8 sivu 4: Henkilömäärät sekä asukkaiden ja hoidettavien toimintakyky

⁷ Turvallisesti kaiken ikää -ohjelma, Paloturvallisuus/läkkäät: tavoite 5, toimenpide 77.

Poistumiskyky osana toimintakykyä

Poistumiskyky vaatii monen toimintakyvyn osa-alueen sujuvuutta.

Havaintokyky

- Aistitoiminnot (kuulo, näkö, haju)
- Vaaran, uhkan tai hälytyksen huomaaminen
- Poistumisreitit seuraaminen

Esimerkkejä:

- Palokellon lisäksi on saatavana valo- ja värinäähälyttämiä.
- Näkövammaisuus heikentää poistumisreittien löytämistä.

Liikkumiskyky

- Ylös nouseminen
- Pukeutuminen
- Nopeus, kestävyys
- Apuvälineet

Esimerkkejä:

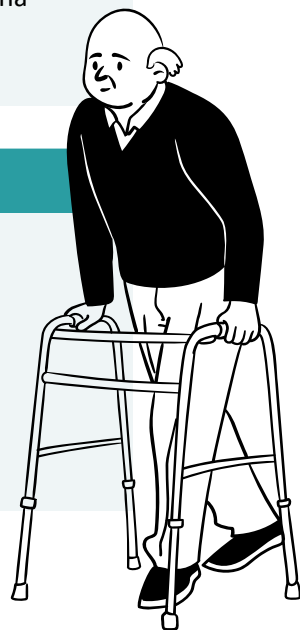
- Fyysinen toimintakyky vaihtelee vuorokauden eri aikoina
- Yölläkitys voi vaikuttaa liikkumiskykyyn ja liikkumisen turvallisuuteen

Ymmärryskyky

- Reagointi
- Toiminnanohjaus
- Ohjeiden noudattaminen

Esimerkkejä:

- Poistumisreittien löytäminen ja poistumisen johdonmukaisuus. Esim. palokellon lisäksi sanallien ohjeistus hälytinjärjestelmän kautta.

Asukkaiden toimintakyky

Asukkaiden toimintakyvyn kuvaaminen on yksi poistumisturvallisuusselvityksen keskeisistä sisällöistä.

Poistumisturvallisuuden arviointiin sisältyy toimintayksikön asukkaiden toimintakyvyn arviointi. Poistumisturvallisuusselvityksen kannalta keskeistä on arvioida asukkaiden kykyä havaita hätätilanne ja toimia tilanteen vaatimalla tavalla. Kattava käsitys asukkaiden toimintakyvystä on perusta tarvittavan turvatekniikan käyttöönotolle ja realistisen poistumissuunnitelman laatimiselle.

Rajoittunut toimintakyky tarkoittaa sitä, että vaaratilanteen uhatessa ihminen ei pääse omin avun poistumaan turvalliseksi arvioituna aikana. Asukas saattaa tarvita tukea tilanteen havaitsemiseen ja pystyy poistumaan kehoituksesta tai olla 1–2 ihmisen autettava.

Rajoittunut toimintakyky viittaa myös tilanteisiin, joissa asukkaiden poistumiseen vaikuttavat liikkumista rajoittavat suljetut ovet tai muut pakkotoimet⁸.

Tulipalon syttymisen jälkeen turvallinen poistumisaika on 2–3 minuuttia. Automaattinen sammutuslaitteisto pidentää turvallisen poistumisen aikaa, mutta siitä huolimatta syttymistilasta pyritään poistumaan suunnitelman mukaisesti.

Tärkeimmät arvioitavat toimintakyvyn osa-alueet ovat

- havaintokyky
- ymmärtämisen kyky
- liikkumiskyky

Kullakin osa-alueella on merkitystä omatoimiseen poistumiskykyyn. Arvioi kunkin osa-alueen kohdalla, kuinka moni asukkaista on täysin omatoiminen, kuinka moni osittain avustettava ja kuinka moni täysin avustettava.

---

⁸ Suljetut ovet tai muut pakkotoimet voivat viitata asukkaan rajoittamiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa hänen oman tai muiden turvallisuutensa vuoksi tai vankeusrangaistuksen toimeenpanoon.

Toimintakyvyn arviointiin on helpoin käyttää toimintayksikössä käytössä olevaa välineistöä. Monista toimintakyvyn arvioinnin välineistä löytyy kysymyksiä poistumisturvallisuuden kannalta keskeisistä toimintakyvyn osa-alueista havainto-, liikkumis-, ja ymmärtämisen kyky.

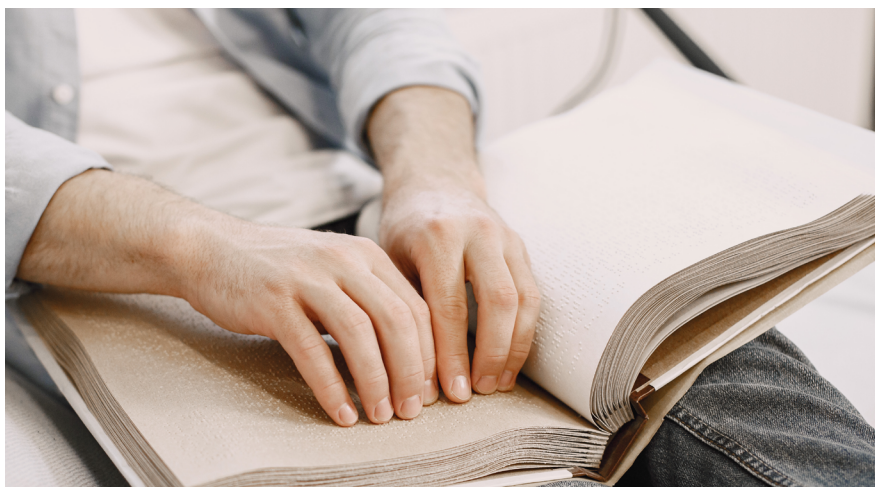
Liikkumiskyvyn osalta keskeisiä toimintoja ovat seisomaan nouseminen ja kävelykyky, havaintokyvyn osalta näkö, kuulo ja haju, sekä ymmärryskyvyn osalta toiminnanohjaus siinä mielessä, että pystyykö toimimaan havaintojensa ja saamiensa ohjeiden pohjalta oikein.

Toiminnanohjaukseen saattaa kognition lisäksi vaikuttaa alakulo tai masennus, joten mielialan vaikutus asukkaiden toimintakykyyn hätätilanteessa voi olla tarpeen huomioida. Monilla lääkitys vaikuttaa toimintakykyyn yöllä, joten huomioi asukkaiden lääkitykset, kun arvioit toimintakykyä vaikeimmassa mahdollisessa lähtötilanteessa.

Seuraavilla sivuilla kuvataan esimerkinomaisesti tarkemmin, miten interRAI-LTCF-välineestä⁹ voidaan muodostaa mittareita liittyen näihin toimintakyvyn osa-alueisiin. InterRAI-LTCF-väline on poistumisturvallisuusselvityksiä tekeville toimijoille yleisimmin käytössä.

InterRAI-välineet ovat kansainvälisesti käytössä toimintakyvyn arvioinnin välineitä, joiden käytöstä säädetään vanhuspalvelulaisissa 15 a § 604/2022.

Eri kohderyhmille on omat interRAI-välineistönsä. RAI-arviointivälineistön käyttöönottoa tukee THL:n RAI-yksikkö.

9 InterRAI-LTCF lyhenne koostuu sanoista international Resident Assessment Instrument Long Term Care Facilities.

InterRAI-LTCF-välineen mittarit poistumiskyvyn arviointiin¹⁰ (THL)

CPS- (kognitiomittari) muodostuu kysymyksistä (suluissa kysymyksen numero mittarissa)

- Päätöksenteko päivittäiseen elämään liittyvistä tehtävistä esim. milloin nousta ylös tai aterioida, mitä vaatteita pukea ylle tai mitä askareita toimittaa (**C1**)
- Lähimuisti toimii – Näyttää pystyvän palauttamaan mieleensä/muistavan asian 5 minuutin kuluttua (**C2a**)
- Ymmärretyksi tuleminen (ilmaisukyky). Asiasisällön ilmaiseminen – sekä sanallinen että sanaton viestintä (**D1**)
- Syöminen - miten syö ja juu (taitavuutta ei oteta huomioon) (**G1j**)

Mittarin asteikko on 0–6. 0 tarkoittaa hyvää kognitiota.

ADL-H - (hierarkkinen ADL- mittari, arkisuoriutuminen) muodostuu kysymyksistä (suluissa kysymyksen numero mittarissa)

- Henkilökohtainen hygienia – Miten huolehtii henkilökohtaisesta hygieniasta, mukaan lukien hiusten kampaaminen, hampaiden pesu, parranajo, ehostaminen, kasvojen ja käsien pesu ja kuivaaminen – Ei oteta huomioon kylpyä ja suihkua (**G1b**)
- Liikkuminen – Miten liikkuu samassa kerroksessa (kävellen tai pyörätuolilla). Jos liikkuu pyörätuolilla, kirjaa omatoimisuus tuoliin pääsyn jälkeen (**G1f**)
- WC:n käyttö – Miten käyttää WC:tä (WC-istuinta, alusastiaa / urinaalia), siistiytyy WC-käynnin yhteydessä tai pidätyskyvyn pettäessä, vaihtaa inkontinenssisuojan, hoitaa avanteen tai katetrin, saa vaatteet kohdalleen – Ei huomioida siirtymistä WC:hen ja sieltä pois (**G1h**)
- Syöminen – Miten syö ja juo (taitavuutta ei oteta huomioon). Sisältää ravinnon nauttimisen myös muilla tavoilla esim. letku- ja laskimonsisäinen ravitsemus (**G1j**)

Mittarin asteikko on 0–6. 0 tarkoittaa hyvää arksuoriutumista.

¹⁰ Kysymysten listaus perustuu THL:n asiantuntijoiden Satu Havulinna ja Liisa Kela arviointiin asia-
ta.

DbSI – Kuulo- ja näkökyky (suluissa kysymyksen numero mittarissa)

- Kyky kuulla (kuulolaitteen avulla, mikäli sellainen on käytössä) **(D3a)**
- Näkökyky riittävässä valaistuksessa (silmälasein tai muun apuvälineen avulla, mikäli sellainen on käytössä) **(D4a)**

Mittarin asteikko on 0–5. 0 tarkoittaa hyvää kuulo- ja näkökykyä.

Kotona asuvien poistumiskykyä on arvioitu RAI-HC-välineen kysymysten avulla. RAI-HC-välineen tietyistä soveltuvista kysymyksistä on myös kehitetty EVAC-sovellus¹¹, jonka avulla voit arvioida henkilön poistumiskykyä.

EVAC-sovellukseen valitut iäkkäiden kotihoidon asiakkaiden poistumisturvallisuuteen liittyvät RAI-kysymykset¹² ovat (suluissa kysymyksen numero mittarissa)

- Pukeutuminen, alavartalo **(H2f)**
- Hemiplegia/hemipareesi - Toispuoleinen halvaus/heikkous **(J1j)**
- Portaissa kulkeminen **(H5)**
- Kulkuvälineiden käyttö **(H1gB)**
- IADL_6: ruuanlaitto, tavanomaiset kotityöt, puhelimen käyttö

Kotihoidon asiakkaiden hieman erilaisen InterRAI-HC-välineen vastaavat kysymykset ovat

- Pukeutuminen (alavartalo) **(G2d)**
- Toispuolihalvaus (hemiplegia) **(I1e)**
- Portaissa kulku **(G1f)**
- Liikkuminen kulkuvälineillä **(G1h)**
- Aterioiden valmistus **G1a**
- Tavalliset kotitaloustyöt (G1b)
- Puhelimen käyttö (G1e)

11 EVAC-sovellus on ladattavissa maksutta Android-älylaitteille (Björkgren ym. 2017; 2020)

12 RAI-HC-välineen 7 kysymystä on tunnistettu Björkgren ym. 2017; 2020 tutkimuksessa (RAI-HC= Resident Assessment Instrument Home Care). Muiden RAI-mittarien muuttajat on valittu yhteistyössä THL:n RAI-asiantuntijoiden kanssa.

3. Poistumisturvallisuus- selvityksen osa B

3. Poistumisturvallisuus- selvityksen osa B

B-osassa selvitetään vaihe vaiheelta, miten nopeasti poistuminen toteutuu tulipalon havaitsemisen jälkeen. Aluksi kuvataan asukkaiden toimintakyvyn vaikutus poistumisturvallisuuteen.

Kirjaa osan B alkuun, koskeeko selvityksen osa koko rakennusta, osaa vai toimintakokonaisuutta. Kuvaile tarpeen mukaan selvitettävän rakennuksen osa tai muu kuvattavan toimintakokonaisuuden perustelu.

Vaiheita ovat

1. Syttymistilasta poistuminen. Syttymistila on se huone, jossa tulipalo syttyy.
2. Palo-osastosta poistuminen. Palo-osasto on palonkestävien seinien ja ovien rajaama alue rakennuksessa.
3. Viereisestä palo-osastosta seuraavaan poistuminen. Viereisestä palo-osastosta poistuminen tarkoittaa edelleen kauemmas syttymistilasta poistumista.

Joskus viereisestä palo-osastosta poistuminen voi tarkoittaa rakennuksesta poistumista kokonaan. Silloin siirrytään pelastussuunnitelmassa nimettyyn kokoontumispaikkaan odottamaan pelastushenkilöstön lisäohjeita.

Syttymistila

Arvioi poistumisturvallisuutta myös erilaisten syttymistilojen mukaan.

Syttymistila voi olla

- asukkaan huone (yksityinen, yhteinen useamman asukkaan kesken)
- käytävä- tai aulatilat
- keittiö
- muut tilat, esimerkiksi:
  - WC, varasto
  - tekninen tila

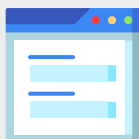
Mieti erilaisten tilanteiden kautta, mikä on kunkin syttymistilan kohdalla paras mahdollinen toimintatapa.

Siihen vaikuttavat myös tilojen

- palo-osastojen rakenteet,
- ovien sulkeutumisen mekanismit,
- ovien, ikkunoiden ja muiden läpivientien savutiiviys ja palonkestävyys,
- ilmanvaihtolaitteiden savunrajoittumien toiminta ja
- vaihtoehtoiset poistumisreitit.

Ota huomioon myös henkilökunnan työturvallisuus, kun harkitset eri syttymistilojen vaikutuksia poistumisturvallisuuteen. Työturvallisuuslainsäädäntö sallii työntekijän suorittavan vain sellaisia pelastustehtäviä, joissa heidän oma turvallisuutensa tai terveytensä ei vaarannu.

APUA LOMAKKEEN TÄYTTÖÖN

POISTUMISTURVALLISUUSELVITYSLOMAKE

Seuraavilla sivuilla käsitellään lomakkeen B-osan kohdat 2-5.

Poistumisaikalaskelma

Poistumisaikalaskelma koostuu siitä ajasta, mikä kuluu tulipalon aiheuttamaan hälytykseen reagoimiseen, hälytyksen paikantamiseen, auttajan siirtymiseen hälytyskohteeseen (jos ei valmiiksi paikalla) ja evakointitoimenpiteisiin.

Arvioi poistumisaikalaskelma sellaiselle ajankohdalle, jolloin olosuhteet ovat poistumisen ja pelastamisen kannalta vaikeimmat. Yleensä tämä tarkoittaa yöaika, kun asukkaiden toimintakyky on heikoimmillaan ja henkilökuntaa on paikalla vähimmäismäärä.

Käytä sivulta 29 löytyvää Esimerkki palotilanteen etenemisestä -kuviota ja poistumisajan arvioinnin tukena. Turvalliseen poistumisen käytössä oleva

aika (ASET) ja turvallisen poistumisen vaatima aika (RSET) kuvataan sivuilla 17-18.

Osassa yksikköjä henkilökuntaa on paikalla vuorokauden ympäri, joten yölläkin toimintavalmius on hyvällä tasolla. Osassa yksikköjä, hälytys saattaa tulla toiseen kiinteistöön tai henkilökunnan pitää hälytyksen saatuaan siirtä vaihtelevan pituisia matkoja päästäkseen paikan päälle.

Evakuoinnin käynnistämiseen käytettävissä olevan henkilöstön määrässä on myös yksikköjen välillä suuria eroja. Osassa yksikköjä hälytys tulee yöllä päivystysvuorossa olevan työntekijän puhelimeen ja kuljettava matka hälytyspaikalla voi olla useamman kilometrin. Tee arvio tilanteessa, jossa paikalla on enimmäismäärä asukkaita.

Vaarallisten olosuhteiden muodostuminen tulipalossa

Turvalliseksi poistumisajaksi arvioitu 2–3 minuuttia perustuu arvioon vaarallisten olosuhteiden muodostumiseen kuluva ajasta. Tulipalon syttymisen jälkeen syttymistila alkaa täyttyä palokaasuilla ja 2–3 minuutin kuluessa kaasujen määrä on jo vaarallisella tasolla.

Valtaosa tulipalojen aiheuttamista vammoista on nimenomaan kaasujen aiheuttamia. Tämän vuoksi on ensisijaisen tärkeää kehottaa poistumaan ja siirtää autettavat henkilöt pois syttymistilasta mahdollisimman nopeasti ja sulkea tila.

Henkilöiden syttymistilasta pelastamisen jälkeen voi harkinnan mukaan käynnistää alkusammutuksen. Henkilökunnan koulutuksessa on tärkeää käydä läpi erilaisia tilanteita, joissa välitön alkusammutus on turvallinen ensisijainen toimenpide.

Paikalla olevan henkilökunnan määrä ratkaisee sen, onko alkusammutus mahdollista aloittaa samaan aikaan, kun asukkaita autetaan poistumaan syttymistilasta.

Poistumiseen käytössä oleva aika (ASET)

Poistumisaikalaskelmia verrataan turvalliseen käytössä olevaan poistumisaikaan. Tavanomainen turvallinen poistumisaika syttymistilasta on 2–3 minuuttia palon syttymisestä. Aika perustuu palon kehittymiseen ja vaarallisten olosuhteiden muodostumiseen.

Automaattinen sammutuslaitteisto pysäyttää lämpötilan nousemisen ja tulipalon leviämisen, joten hengenvaarallisten olosuhteiden muodostuminen viivästyy. Tila täyttyy kuitenkin savusta ja näkyvyys romahtaa.

Tilasta poistutaan aina, mutta automaattinen sammutuslaitteisto varmistaa sen, että vaikeastikin autettavat asukkaat ehditään auttaa ulos turvallisesti. Myös aineelliset vahingot jäävät mahdollisimman pieniksi.

Syttymistilasta poistumisen ja pelastamisen jälkeen evakuoidaan tarvittaessa koko palo-osasto. Palo-osastojen palonkesto määräytyy rakennuksen rakenteiden palonkestävyyden mukaan.

Jako-osiin osastointi estää palon etenemisen 15 minuutin ajan (EI15). Palo-osastoinnin luotettavuus perustuu rakenteiden ominaisuuksiin ja siihen, että palo-ovet ovat kiinni.

Jos palon alkusammutus ei onnistu, varaudutaan siirtymään edelleen vierisestä palo-osastosta seuraavaan ja tarvittaessa siirrytään ulos.

Tässä vaiheessa on todennäköistä, että pelastushenkilöstö tai palokunta on saapunut palopaikalle, avustaa evakuoinnissa ja ottaa vastuun tilanteen johtamisesta.

Toimintayksikössä on kuitenkin tärkeää olla alustava suunnitelma mihin asukkaita siirretään väliaikaiseen suojaan ja mahdollisesti majoitukseen.

Turvallisen poistumisen vaatima aika (RSET)

Poistumisaikalaskelman tuloksena saat poistumiseen tarvittavan ajan. Arvioi henkilökunnan hälytykseen reagoimiseen, syttymistilan paikantamiseen, syttymistilaan siirtymiseen ja sieltä poistuminen mahdollisesti autettavien henkilöiden kanssa kuluva aika vaiheittain.

Poistumisaika arvioidaan ensin syttymistilasta, sitten palo-osastosta viereiseen palo-osastoon ja vielä viereisestä palo-osastosta seuraavaan. Joissakin tapauksissa, rakennuksen mukaan, tässä viimeisessä vaiheessa poistutaan rakennuksesta ulos.

Poistumiseen tarvittavaan aikaan vaikuttaa merkittävästi se, miten asukkaat liikkuvat. Jos joukossa on apuvälineitä käyttäviä asukkaita (pyörätuoli, rollaattori, kävelytuki) arvioi ovatko apuvälineet aina sopivan lähellä liikelle pääsyn kannalta.

Jos osa autetaan ulos sängyillä, tarkistakaa toimintayksikössänne poistumisreitit sänkyjen kanssa. Jos yksikössäsi on käytössä pelastuslakanat, harjoitelkaa henkilöstön kanssa pelastuslakanoiden käyttöä.

Harjoittelu

Parhaimmillaan toimintayksikössäsi harjoitellaan säännöllisesti turvallista poistumista. Harjoituksen yhteydessä paikalla olevat työntekijät saavat kertauksen tai perehdytyksen vaaratilanteissa toimimiseen.

Harjoituksen voi aloittaa paikantamalla alkusammutuskaluston ja opettelemalla tulkitsemaan mahdollisen paloilmoittimen paikannustietoja vaaratilanteen sijainnista.

Harjoituksessa kerrataan pelastussuunnitelman mukaiset poistumisreitit, rakennuksen palo-osastointi ja palo-ovien toiminta.

Ripeä ja sujuva toiminta vähentää vaaratilanteessa syntyviä vahinkoja ja sen aiheuttamia toiminnan häiriöitä. Harjoittelun aikaansaama luottamus

omiin taitoihin toimia oikein parantaa parhaimmillaan myös yksikössä koettua turvallisuuden tunnetta.

Poistumisaikalaskelmataulukko

Tulipalossa hengenvaarallisten olosuhteiden muodostuminen kestää noin 2–3 minuuttia palon syttymisestä. Tehokas alkusammutus voidaan käynnistää, jos palo havaitaan heti syttymisen jälkeen.

Ensisijainen toimenpide on syttymistilassa olevien henkilöiden pelastaminen ja palo-osastosta poistuminen. Jos tiloissa on automaattinen sammuuslaitteisto, turvallisen poistumisen aika on useita minutteja.

Olosuhteet muuttuvat sammutuslaitteiston laukeamisen jälkeen savun ja veden vuoksi epämiellyttäväiksi, joten mahdollisuuksien mukaan syttymistilasta ja palo-osastosta poistutaan mahdollisimman nopeasti kaikissa palotilanteissa.

Arvioita poistumisaikalaskelmien pohjaksi

Jokaisessa kohteessa laskelma tehdään kohteen tietojen ja henkilöstön toimintavalmiuden pohjalta.

	Syttymistilasta poistuminen (arvio)	Palo-osastosta poistuminen (arvio)	Viereisistä palo-osastoista poistuminen (arvio)	Tehokkaan pelastustoiminnan alkamiseen kuluva aika (arvio)
Havaintoaika	noin 1 min	1	1	1
Ilmoitusaika	0	0	0	1 (häke)
Reagointiaika	noin 1 min	1	1	1
Lähtöaika	Normaaleista työtehtävistä irrottautumisen aika	Normaaleista työtehtävistä irrottautumisen aika	Normaaleista työtehtävistä irrottautumisen aika. Työnjako.	noin 1 min
Siirtymisaika	Palopaikalle siirtymisen aika	Palo-osastoon siirtyminen ja työnjako. Syttymistilan paikantaminen ja työnjako.	Tilannearvio ja työnjako. Syttymistilan palo-osastosta pelastamisessa avustaminen. Poistumiseen valmistautuminen.	Lyhyimmillään 4–5 minuuttia Oman alueen pelastuslaitos antaa arvion kohteeseen saapumisen ajasta.
Pelastamis aika	Asukkaiden pelastaminen henkilökunnan toimenpitein. Asukkaiden määrä ja toimintakyky, sekä henkilökunnan määrä vaikuttavat. Syttymistilasta pelastaminen on ensisijainen toimenpide, johon osallistuu tarvittava määrä henkilökuntaa	Syttymistilasta pelastamisen jälkeen jatketaan palo-osastosta poistumista. Jos syttymistilan pelastamisen kanssa samanaikaisesti riittää henkilökuntaa käynnistämään palo-osastosta poistuminen, se käynnistyy samanaikaisesti.	Kohteen mukainen tilannearvio ja pelastussuunnitelman toteuttaminen.	Lyhyimmillään 2–5 minuuttia Oman alueen pelastuslaitos antaa arvion
Tavoiteaika-ehdotuksia* keskustelun pohjaksi selvityksen tekijän ja viranomaisen välillä.	2–3 min	15 min	30–60	Lyhyimmillään 15-20 minuuttia Voi olla huomattavasti pidempi, jos kohde sijaitsee kaukana paloasemasta.

*Ajat ja toimenpiteet on koottu poistumisturvallisuusselvityslomakkeen suuntaa-antavasta ohjeesta turvalliselle poistumisajalle (s. 17-18) ja Esimerkki palotilanteen kehittymisestä kaaviosta (s. 29).

**Turvallisuuden tunne parantaa
toimintayksikkösi työrauhaa.**

Lopuksi

Hoitoalan rakennusten poistumisturvallisuus perustuu rakenteelliselle paloturvallisuudelle, palontorjuntatekniikalle ja ihmisten tehokkaalle toiminnalle palon syttyessä. Rakenteellinen paloturvallisuus ja palontorjuntatekniikka perustuvat säännölliseen ylläpitoon ja huoltoon. Ihmisten toiminta puolestaan perustuu säännöllisille koulutuksille ja harjoituksille.

Tämän oppaan sisällöt on koottu tukemaan poistumisturvallisuusselvitysten laatimista ja arviointia, mutta myös kannustamaan poistumisturvallisuuden edistämiseen säännöllisenä osana arkista hoitoalan asumisyksiköiden turvallisuuskulttuuria.

Liitteistä 5. ja 6. löydät vinkkejä oman toiminnan kehittämiseen. Oppaan lopussa listatussa kirjallisuudessa ja alan oppaissa on myös runsaasti tietoa sosiaali- ja terveysalan palo- ja poistumisturvallisuuden kehittämiseen.

SPEK:in Opastaa palvelu on jatkuvasti päivittyvä materiaalipankki, joten kannatta seurata päivityksiä aktiivisesti. Löydät linkin SPEK Opastaa palveluun tältä sivulta: <https://www.spek.fi/turvallisuus/oppaat/>

4. Liitteet

Liite 1 Lainsäädäntö

Seuraa ajantasaista lainsäädäntöä finlex.fi -sivustolla!

Lait ja asetukset

- Hallituksen esitys HE pelastuslaiksi 257/2010
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000
- Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (työsuojelun valvontalaki) 44/2006
- Kehitysvammalaki 519/1977, 381/2016
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista, 980/2012, 604/2022
- Lastensuojelulaki 417/2007
- Mielenterveyslaki 1116/1990, 1423/2001
- Pelastuslaki 379/2011
- Pelastustoimen laitteista annettu laki 10/2007, uudistus käynnissä, arvioitu voimaatulo vuoden 2023 aikana
Sisäministeriön asetukset 1) paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista; 2) käsiammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä; 3) käsiammuttimista; 4) tehdasvalmisteisista tulisijoista ja 5) rakennusten poistumisreitien merkitsemisestä ja valaisemisesta
- Pelastustoimen ajantasainen lainsäädäntö täällä: <https://pelastustoimi.fi/pelastustoimi/lainsaadanto>
Kts. täältä esimerkiksi Valtioneuvoston asetus poistumisturvallisuusselvityksestä 292/2014 ja sen perustelumuuistio

- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, uudistuneet asumispalvelujen määritelmät (21 §) astuvat voimaan 1.1.2023.
- Suomen perustuslaki 731/1999
- Tartuntatautilaki 1227/2016
- Terveydenhuoltolaki 1326/2010
- Työturvallisuuslaki 738/2002
- Valmiuslaki 1552/2011
- Vankeuslaki 767/2005
- Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017
- Kts. myös Rakentamismääräykset, ympäristöministeriö <https://ym.fi/rakentamismaaraykset>

Liite 2. Esimerkkejä tulipaloista hoitolaitoksissa ja tuetun asumisen kohteissa

Onnettomuustutkintakeskuksen sivustolla voit tutustua tutkimusselosteisiin. Sosiaali- ja terveystieteiden alalla koskevista selosteista on myös kattavat kuvaukset palokohteista tapahtuneen evakuoinnin etenemisestä ja mahdollisista ongelmista.

Tuoreimmista onnettomuuksista henkilövahingot ovat jääneet vähäisiksi, mutta aineelliset vahingot puolestaan ovat olleet merkittäviä. Aineelliset vahingot koostuvat kiinteistöjen vaurioiden korjaamisesta ja toimintayksikön toiminnan tauosta ja toimintahäiriöistä. Ainakin osalle asukkaita on täytynyt järjestää väliaikainen majoitus.

Poistumisturvallisuudella on suora yhteys onnettomuustilanteista aiheutuviin aineellisiin vahinkoihin. Tulipalon tai muun hätätilanteen käynnistyttyä ensisijainen toimenpide on aina henkilöiden pelastaminen ja turvallisuuden varmistaminen.

Henkilöiden turvallisuuden varmistamisen jälkeen paikalle saapuneet pelastajat voivat suunnata pelastustoimet kiinteistövahinkojen minimoimiseen. Tämä ilmenee konkreettisesti Turussa ja Jyväskylässä tapahtuneiden senioritalojen tulipalojen selosteissa (2010; 2020).

Tuetun asumisen kohteissa tapahtuneista paloista tuhoisin oli vuonna 2008 Espoossa tapahtunut tukiasunnon tulipalo, jossa kuoli 5 henkeä. Pääsyy kuolemiin oli se, etteivät asunnossa olleet henkilöt päässeet tulen syttymisen jälkeen poistumaan rakennuksesta.

Uhkaavimpia viime vuosien sairaalapaloja ovat 2011 Turun yliopistollisessa sairaalassa syttynyt palo ja 2019 Naistenlinikalla syttynyt palo. Turun yliopistollisen sairaalan syttymisyys oli hoitajakutsujärjestelmän liitännäisyksikön ylikuumentuminen. Naistenlinikalla palo syttyi roskakuilussa. Kumpikin näistä paloista aiheutti häiriöitä sairaalan toiminnalle ja aineellisia vahinkoja, vaikka henkilövahinkoja ei tullut.

Onnettomuustutkintakeskuksen tutkimusselosteet suosituksineen löytyvät täältä: www.turvallisuustutkinta.fi/

Liite 3. Sanasto

Alkusammutin

Nopeasti käyttöön otettava ja helposti käytettävä sammutin.

Asumispalvelut

Sosiaalihuoltolain 790/2022 uudistuneessa 21 § asuminen kuvataan 21 a § tuettu asuminen; 21 b § yhteisöllinen asuminen; ja 21 c § ympärivuorokautinen palveluasuminen. Sosiaalihuoltolain mukaiset laitospalvelut kuvataan 22 §. Muutosten voimaantulo on 1.1.2023. Kts. kunkin asumispalvelun määritelmä omasta kohdastaan sanastossa.

Asumisyksikkö

Asumisyksikön muotoon järjestetyissä palvelu- ja tukiasunnoissa, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi, toiminnanharjoittajan on etukäteen laadituin selvityksin ja suunnitelmin huolehdittava poistumisturvallisuudesta. Pelastuslaki 379/2011 18 §.

Automaattinen sammutuslaitteisto

Kiinteästi asennettu sammutuslaitteisto, joka havaitsee palon tai laitteiston vian, välittää automaattisesti tiedon edelleen ja aloittaa palon sammuttamisen.

Iäkäs henkilö

toimintarajoitteinen henkilö, jonka toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen johdosta.

Kohdekortti

Tuotantolaitoksesta tai muusta kohteesta tehty yksityiskohtainen tiivis selostus, josta ilmenevät sammutus- ja pelastustoiminnassa merkitykselliset asiat kuten esimerkiksi yhteyshenkilöiden puhelinnumerot, kohteessa säilytettävät vaaralliset aineet, putkilukon sijainti, palopostiverkosto, kohteen paloluokka, automaattiset sammutusjärjestelmät, sammutusreitit ja pelastustiet sekä muut pelastustoimintaa helpottavat laitteet.

Kokoontumispaikka

Sovittu paikka, johon kaikki kiinteistössä olevat henkilöt kokoontuvat palohälytyksen tullessa.

Laitospalvelut

Sosiaalihuollon laitospalveluilla tarkoitetaan hoidon, huolenpidon ja kuntoutuksen järjestämistä muussa kuin 21 c §:ssä tarkoitetussa jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Laitospalveluja voidaan järjestää lyhytaikaisesti tai pitkäaikaisesti, päivisin, öisin tai ympärivuorokautisesti. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa laitoksessa vain, jos se on henkilön terveyden tai turvallisuuden kannalta perusteltua, taikka siihen on muu laissa erikseen säädetty peruste.

Omatoiminen varautuminen

Yksityisten ihmisten ja yhteisöjen toiminta, jolla pyritään onnettomuuksien ehkäisyyn ja valmistaudutaan toimimaan vaaratilanteissa.

Omatoiminen varautuminen

Sisältää asuintalojen, virastojen, laitosten sekä teollisuus- ja liikeyritysten varautumisjärjestelyt. Esimerkki omatoimisesta varautumisesta on pelastuslain (379/2011) edellyttämä toiminta. Lain mukaan rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan mm. varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa ja varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät. Lisäksi erityislaeissa on lukuisia yksityisten varautumista koskevia säännöksiä. Omatoiminen varautumisvelvollisuus koskee kaikkia, mutta pelastuslain mukaan tiettyihin kohteisiin on laadittava pelastussuunnitelma. Vrt. varautuminen.

Paikantamiskaavio

Asiakirja, jota käyttäen kohteen henkilökunta, palokunta tai muu taho paikantaa kiinteistöstä paloilmoituksen antaneen paloilmaisimen ja selvittää reitin kyseisen paloilmaisimen luo.

Paloilmoitin, automaattinen paloilmoitin

Laitteisto, joka antaa automaattisesti ja välittömästi ilmoituksen alkavasta palosta tai laitteiston toimintavalmiutta vaarantavista vioista sekä paikallisesti, että hätäkeskukseen (HÄKE). Paloilmoitin muodostuu ilmoitinkesuksesta, tehollähteestä, paloilmaisimista, paloilmotuspainikkeista, palohälyttimistä ja automaattisesta ilmoituksensiirtojärjestelmästä. Kts. myös paikantamiskaavio.

Palokuorma

Kokonaislämpömäärä, joka vapautuu, kun paloaines palaa täydellisesti. Arkikielessä palokuormalla viitataan tilassa olevaan tavaramäärään.

Paloluokka

Rakennuskohteen tai sen osien ominaisuuksien sekä koodilistana esitetyn paloluokituksen vastaavuuden kautta määrittyvä oletettu käyttäytyminen palotilanteissa. Arkikielessä rakennuksen palonkesto. Tieto paloluokasta löytyy rakennuspiirustuksista.

Palo-osasto

Rakennuksen osa, josta palon leviäminen on määrätyn ajan estetty osastoivin rakennusosin tai muulla tehokkaalla tavalla.

Palotarkastus

Säädöksissä tehtäväksi määrätty kohteen henkilö- ja paloturvallisuuteen vaikuttavien seikkojen tarkastus, jonka tavoitteena on onnettomuuksien ehkäisy. Tarkastus toteutetaan valvontakäyntinä, asiakirja- tai etävalvontana.

Paloturvallisuuden itsearviointi

Asiakkaan tekemä itsearviointi kohteensa turvallisuudesta pelastusviranomaisen vakioimalla lomakkeella. Lähtökohtana on pelastusviranomaisen valvontavastuulla olevat asiat. Aiemmin käytetty termi on omavalvonta.

Palovaroitin

Varoittava turvalaite, joka havaitsee alkavan palon. Palovaroitin voidaan halutessa varustaa tärinä- ja valolaitteella sekä lisäsummerilla, jonka äänenkorkeus on muutettavissa. Palovaroittimia on mahdollista kytkeä sarjaan, jolloin yhden varoittaessa muutkin varoittavat.

Palovaroitinjärjestelmä

Palovaroitinjärjestelmä koostuu keskusyksiköstä, palovaroitinryhmistä ja/tai palovaroittimista, jotka on yhdistetty keskusyksikköön, joko langallisesti tai langattomasti. Langalliset palovaroittimet saavat yleensä energiansa keskusyksikön kautta. Järjestelmän jokainen ilmaisin pystyy havaitsemaan savun ja hälyttämään siitä. Lisäksi sen keskusyksikkö antaa paikallisen hälytyksen tulipalosta ja joissakin järjestelmissä myös laitteiston vikailmoituksen.

Palovaroitinjärjestelmän keskusyksikkö voi olla osa monivalvontajärjestelmää, johon on liitetty murtohälyttimiä, vesivuotovalvontaa, lukituksia yms. Järjestelmän suunnittelusta, asentamisesta ja tarkastamisesta tai ylläpidosta ei ole säädöstä.

Palovaroitinryhmä

Palovaroitinryhmä muodostuu kahdesta tai useammasta yhteen liitetystä palovaroittimesta. Palovaroitinryhmässä yhden palovaroittimen antama hälytys saa aikaan hälytyksen ryhmän kaikissa muissa palovaroittimissa.

Palovaroitin, palovaroitinryhmä ja palovaroitinjärjestelmä eivät välitä hälytystä hätäkeskukseen!

Palveluasuminen

Sosiaalipalvelu, jossa palvelunantaja järjestää sosiaalihuollon asiakkaalle palveluasunnon ja sinne osavuorokautisesti asiakkaan tarvitsemaa hoitoa ja huolenpitoa sekä asumiseen liittyviä palveluja. Jos palveluja on saatavilla ympäri vuorokauden, palveluasumista kutsutaan tehostetuksi palveluasumiseksi. 1.1.2023 alkaen yhteisöllinen asuminen.

Palvelun tuottaja, palveluntuottaja

Palvelunantaja, joka saa aikaan sosiaalipalveluja, terveystalvueluja tai sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluja joko toimimalla itse palveluntoteuttajana tai tilaamalla ne alihankintana muulta palveluntoteuttajalta. Vrt. toiminnanharjoittaja.

Pelastushappu

happusuojoin, suojaa pelastettavaa vaarallisilta kaasuilta. Käytetään myös nimiä pakohappu, palopakohappu, savupakohappu. Pelastushappu on ensisijaisesti henkilökunnan käyttöön, mutta happua voi käyttää harkiten myös pelastettavan potilaan suojaamiseen, jos poistuminen on hidasta ja hupun pukemiselle ei ole esteitä.

Pelastussuunnitelma

Onnettomuuksien ehkäisyksi ja onnettomuustilanteiden varalta tiettyä kohdetta tai tapahtumaa varten laadittava toimintasuunnitelma.

Pelastusviranomainen

Henkilö tai yhteisö, jolle pelastuslaissa annetaan tai lain nojalla määrätään viranomaisvaltuudet. Virkanimikkeeltään poistumisturvallisuusselvityskohteita käsittelevä viranomainen on yleisimmin palotarkastaja.

Pohjapiirustus

Vaakatasoinen leikkauskuva rakennettavan kohteen kerroksesta tai tasosta. Pohjapiirustuksiin on sisällytettävä myös tieto palo-osastoista ja poistumisalueista.

Poistumisaika

Aika, joka kuluu rakennuksesta poistumiseen. Rakennuksesta tulee voida poistua turvallisesti palossa tai muussa hätätilanteessa. Poistumisaika ei saa olla vaaraa aiheuttavan pitkä. Poistumisaika sisältää havaitsemisajan (aika, joka kuluu palon syttymisestä sen havaitsemiseen aistinvaraisesti tai paloilmoittimen avulla), reagointiajan (aika, joka kuluu palon havaitsemisesta ja hälyttämisestä poistujien liikkeelle lähtöön) ja siirtymisajan ulos tai turvalliselle paikalle. Poistumisaikaa arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa rakennuksen oletettu suurin henkilömäärä, uloskäytävien lukumäärä ja leveys, kulkureitin pituus ja poistumisvauhti.

ASET=Available Safe Escape Time, turvalliseen poistumiseen käytössä oleva aika

RSET=Required Safe Escape Time, turvallisen poistumisen vaatima aika

Poistumisreitti

Reitti, joka koostuu kulkureitistä ja uloskäytävästä tai varatiestä.

Tehostettu palveluasuminen

Palveluasuminen, jossa palveluja on saatavilla ympärivuorokautisesti. 1.1.2023 alkaen ympärivuorokautinen palveluasuminen.

Toiminnanharjoittaja

Oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, jolla on tosiasiallinen määräysvalta toiminnassa ja joka harjoittaa toimintaa kiinteistössä. Toiminnanharjoittaja voi olla eri kuin omistaja. Toiminnanharjoittajaa velvoittaa kolmannen luvun säädökset kuten poistumisturvallisuusselvitys- ja pelastussuunnitelmavelvollisuus. Vrt. palvelun tuottaja.

Toimintarajoitteinen henkilö

Henkilö, jolla on määritettävissä oleva toiminnan rajoite suhteessa ympäristöön. Toiminnan rajoite voi liittyä elämän eri vaiheissa alkaneeseen sairauteen tai saatuun vammaan.

Tuettu asuminen

Sosiaalipalvelu, jossa palvelunantaja tukee ja ohjaa sosiaalihuollon asiakasta itsenäisessä asumisessa tai siirtymisessä itsenäiseen asumiseen. Käytetään myös sanaa tukiasuminen, mutta suositeltu termi on tuettu asuminen.

Varautuminen

Toiminta, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus sekä valmiusharjoitukset.

Yhteisöllinen asuminen

Asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Sosiaalihuoltolaki 790/2022 21 b §.

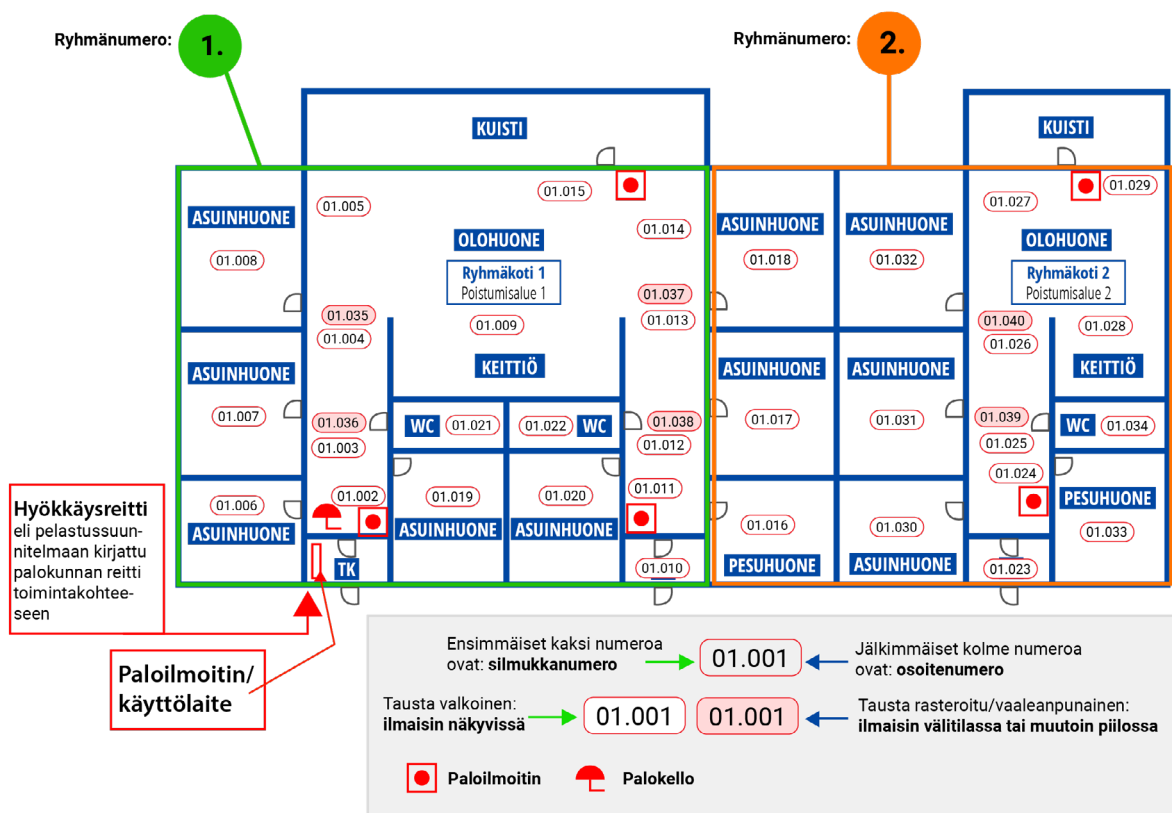
Ympäri vuorokautinen palveluasuminen

Asumista yhteisöllistä toimintaa tarjoavassa esteettömässä ja turvallisessa hoivakodissa, palvelukodissa tai vastaavassa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa hän saa asumisyksikön henkilöstöltä viipymättä ja vuorokaudenajasta riippumatta hoitoa ja huolenpitoa myös äkilliseen tarpeeseensa. Sosiaalihuoltolaki 790/2022 21 c §.

Liite 4. Esimerkki paloilmottimen paikantamiskaaviosta

Kuvan esimerkissä on kuvattu paloilmottimien sijaintimerkinnät ja niiden selitykset harmaassa laatikossa. Osa paloilmottimista on näkyvillä katossa ja osa sisäkaton yläpuolella välitilassa (vaaleanpunaisella pohjalla merkitt).

Paikantamiskaavion numeron avulla voi paikantaa hälytyksen sijainnin, mikä on hyödyksi tilannearvion tekemisessä.

Liite 5. Palontorjuntatekniikan merkitys hoitolaitosten poistumisturvallisuuden arvioinnissa

Palontorjuntatekniikan kehitysryhmä

Palontorjuntatekniikan merkitys poistumisturvallisuuden arvioinnissa

TEKSTI 2022: Palontorjuntatekniikan kehitystyöryhmä

Toimintamallit: Palontorjuntatekniikan soveltuvuuden ja toiminnan arviointi

ULKOASU JA TAITTO: Johanna Kuittinen, SPEK

KUVAT: Shutterstock, iStock

JULKAISIJA

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki

Puhelin (09) 476 112

spekinfo@spek.fi

www.spek.fi

Palontorjuntatekniikan kehitysryhmän julkaisut

www.palontorjuntatekniikka.fi

Toimintamallit

Toimintamallit on tarkoitettu suunnittelijoille työvälineeksi riskienhallintaan sekä hankintoihin osallistuville tahoille ja alan asiantuntijoille ohjaavaan toimintaan, jotta uutta teknologiaa käyttävien sovelluskohteiden riskit sekä kehitystarpeet paloturvallisuudessa tunnistettaisiin.

Palontorjunta on kokonaisuus, joka muodostuu perinteisen palontorjuntatekniikan lisäksi, riskienhallinnasta ja ennakoivista toimenpiteistä. Toimintamalleihin koottu tieto on tarkoitettu alan toimijoille yleiseen laadun kehittämiseen, jotta haasteisiin pystytään vastaamaan ja ehkäisemään tulipaloja.

Palontorjuntatekniikan kehitysryhmä

Palontorjuntatekniikan kehitysryhmä on asiantuntijaryhmä, jonka jäsenten yhteisenä tavoitteena on edistää turvallisuutta sekä kehittää palontorjuntatekniikan ylläpitoa, laatua ja teknisiä mahdollisuuksia. Ryhmään kuuluu alan asiantuntijoita sekä palontorjuntaan liittyvien teknisten yhdistysten ja paloturvallisuuden organisaatioiden edustajia.

Ryhmän julkaisemat toimintamallit ovat yleisiä neuvoa antavaksi tueksi ja informatiiviseen käyttötarkoitukseen kohdistettuja malleja, joista löytyy tarvittavia tietoja palontorjuntatekniikan parissa työskenteleville sekä alalla toimiville tahoille.

Sisällysluettelo

Sisältö

Palontorjuntatekniikan kehitysryhmän julkaisut

Palontorjuntatekniikka ja poistumisturvallisuus

Hälytysketjukaavio 1 – Palotilanteen eteneminen sekä ihmisen toiminta

Esimerkki palon kehittymisestä ja palontorjuntatekniikan toiminnasta

Taustamateriaalia

Palontorjuntatekniikka ja poistumisturvallisuus

Tulipalo on aina vaarallinen ja kohdistuu omaisuuden menetyksen lisäksi ihmishenkiin. Paloturvallisuus on uhkien ennakointia ja niihin varautumista. Tavoitteina on havaita vaara mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, reagoida siihen ja välittää hälytys eteenpäin, jotta apu saadaan paikalle.

Turvallisuusratkaisuissa malleja on monenlaisia ja suunnittelussa sekä arvioinnissa on aina tukeuduttava kohdekohtaiseen arviointiin. Paras lähestymistapa turvallisuuden varmistamisessa ja suunnittelussa kuvataan ennakoivalla palontorjuntamallilla, jonka mukaisesti tilanteeseen voidaan reagoida ajoissa. Kattava ja toimiva paloturvallisuusratkaisu koostuu useammasta osatekijästä: erilaisista teknisistä ratkaisuista, rakenteellisesta paloturvallisuudesta, yleisestä siisteystestä ja ihmisten ennakoivasta toiminnasta.

Palontorjuntatekniikkaa ovat kaikki sellaiset laitteet, jotka havaitsevat ja/tai ilmoittavat tulipalosta, sammuttavat tai rajaavat tulipalon leviämistä tai muuten helpottavat ihmisten pelastautumista. Laitteistojen avulla voidaan vähentää merkittävästi palosta aiheutuvien henkilö- ja omaisuusvahinkojen määrää ja varmistaa toiminnan jatkuvuutta.

Palontorjuntatekniikan kokonaisuuteen voidaan sisällyttää:

- palovaroittimet (paristokäyttöinen tai sähköverkkoon kytketty)
- paloilmoitin (EN-54 mukainen asennus, josta hälytystieto välitetään valvottuun paikkaan sekä automaattisella paloilmoittimella hätäkeskukseen)
- automaattinen sammutuslaitteisto (hälyttää palosta paikallisesti ja tieto välitetään paloilmoittimen kautta hätäkeskukseen)
- savunhallintalaitteet
- sammuttamiseen tarkoitetut muut asukkaan, henkilökunnan tai pelastuslaitoksen käyttöön tarkoitetut alkusammutusvälineet

Palotilanteessa tarvittavan toiminnan ymmärtäminen sisältää monta asiaa, kuten:

- kuka varmistaa hälytyksen syyn, mitä on tapahtunut ja missä?
- kuka osaa käyttää laitteistoja ja lukea palotiedon sijainnin?
- kuinka nopeasti tilanteeseen ja palotietoon pystytään reagoimaan?
- kuinka mahdollisesti tarvittava alkusammutus saadaan tehtyä?
- kuka auttaa välittömässä vaarassa olevat ihmiset turvaan?
- kuinka kiinteistössä olevia ihmisiä ohjataan palohälytyksen aikana?
- kuinka poistutaan, minne ja mistä poistutaan sekä kuka varmistaa, että tarvittaessa kaikki ovat päässeet poistumaan?
- kuinka hälytystilanteessa tapahtuvaa toimintaa hallitaan, kuka johtaa tai miten henkilökunta pystyy viestimään ja tieto pidettyä ajan tasalla
- kuinka palotilanteen jälkeen toiminta saadaan mahdollisimman nopeasti normalisoitua ja laitteistot palautettua käyttöön?

Mikään yksittäinen laitteistototeutus ei tee koskaan ihmisen toimintaa, ennakoivaa paloturvallisuutta tai muita tarvittavia sammutustoimenpiteitä tarpeettomiksi. Paloturvallisuus on kokonaisuus, jossa teknisten ratkaisujen lisäksi ihmisellä on erittäin tärkeä rooli.

Toiminnan suunnittelussa on huomioitava, että asukkaan on ensimmäisenä pystyttävä toimimaan palotilanteessa. Hän voi myös tarvita apua poistumisessa, jonka takia on arvioitava aina myös sitä, miten ja minne tieto palosta saadaan välitettyä ja apua paikalle.

Poistumisturvallisuuden varmistaminen koskee kaikenlaisia kiinteistöjä. Erityistä huomiota poistumisturvallisuuteen kiinnitetään sellaisissa kiinteistöissä, joissa kiinteistöjen käyttäjille on toimintarajoite tai poistumista rajoitetaan kuten lukituilla ovilla.

Tämäntapaisissa kohteissa vastuullinen toiminnanharjoittaja laatii yksiköstään poistumisturvallisuusselvityksen, jolla osoitetaan se, että poistumisturvallisuus on riittävä kiinteistön käyttäjien toimintarajoitteet huomioidenkin. Toiminnanharjoittajilla on usein liian optimistinen käsitys henkilökunnan mahdollisuudesta pelastaa ihmisiä syttyneestä tilasta.

Liian myöhäinen palon tunnistaminen heikentää merkittävästi toiminta-aikaa kohteessa ja lisää palon aiheuttamia vahinkoja. Henkilökunnan osaaminen ja asianmukainen toiminta palotilanteissa ovat hyvin ratkaiseva tekijä, jotta haluttu tavoite palontorjuntatekniikan toiminnassa saavutetaan vahinkojen estämiseksi ja että vaarassa olevat henkilöt saadaan turvaan.

Hälytysketjukaavio 1 – Palotilanteen eteneminen sekä ihmisen toiminta

Osaamisen varmistaminen

Palontorjuntatekniikka on ylläpidettävä sekä henkilökuntaa on perehdytettävä paloturvallisuuden ja toimintaa hälytystilanteissa on harjoiteltava.

Ennakointi on avainasemassa, jotta apua saadaan myös paikalle

Asukkaan ja henkilökunnan toiminta

Palontorjuntatekniikan avulla tunnistetaan ja pysäytetään tai vähintään rajataan paloa, mutta tämän ajan sisällä tarvitaan ihmisen eli asukkaan ja henkilökunnan tekemiä toimenpiteitä hälytyksen syyn selvittämisessä, alkusamuttamisessa ja turvallisen poistumisen varmistamisessa.

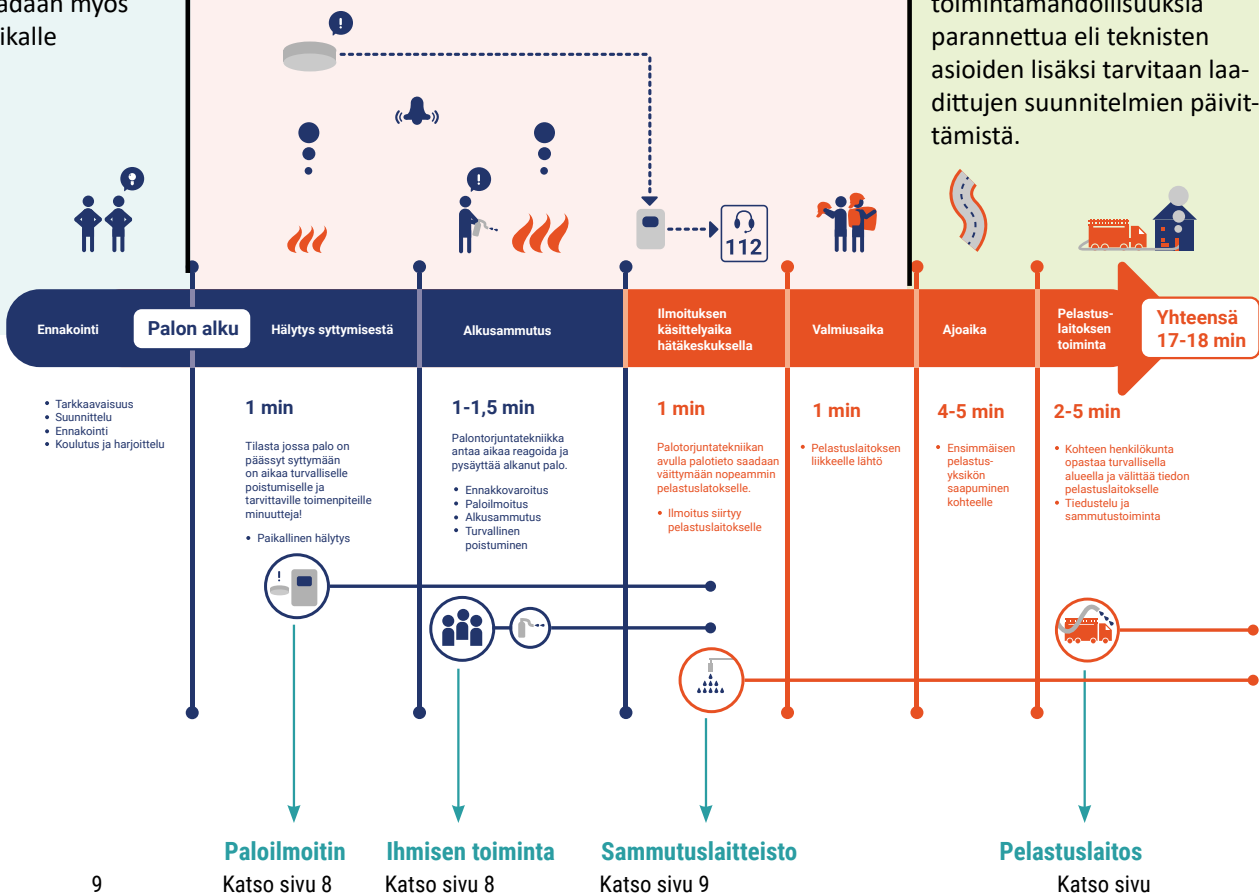
Esimerkiksi asukas voi myös tarvita apua poistumiseen, jonka takia on arvioitava kuka saa tiedon hälytyksestä ja ehtii auttamaan ajoissa.

Jatkuvuuden hallinta

Hälytystilanteen aikana on pystyttävä auttamaan apua tarvitsevia, ohjeistamaan muuta henkilökuntaa sekä pelastuslaitosta.

Tilanteen jälkeen on tehtävä tarvittavat laitteistojen palautus ja huoltotoimenpiteet

Lisäksi on uudelleenarvioitava, millä keinoin jatkossa vahingoilta voidaan välttyä ja asukkaan sekä henkilökunnan toimintamahdollisuuksia parannettua eli teknisten asioiden lisäksi tarvitaan laadittujen suunnitelmien päivittämistä.

Ihmisen toiminta

Mikään tekninen toteutus ei koskaan poista kohteista ihmisen toiminnan tarvetta. Palontorjuntatekniikan laitteistot parantavat toimintamahdollisuuksia palotilanteen aikana, mutta laitteistot tarvitsevat huoltoa pysyäkseen toimintakuntoisina ja täyttämään niille asetetun tehtävän. Ihminen on mahdollistaja ennakoivassa paloturvallisuudessa.

Palotilanteessa toteutettavan toiminnan tulee olla suunniteltua ja harjoiteltua. Ensisijaisen tärkeää on ihmisten alkusammutustaidot sekä poistumisharjoittelu, jotta tarvittavat toimenpiteet pystytään toteuttamaan, kun palotilanne kohdataan. Suunnittele, harjoittele ja kouluta.

Palotilanteessa on sen pysäyttämässä kyse aina myös ajan voittamisesta! Alkusammutuksella ja sen harjoittelulla on merittävä rooli. Kun alkusammutusta on yritetty, sillä on saatu palo usein myös sammutetuksi.

Paloilmoitin

Paloilmoitin on laitteisto, joka ensimmäisenä ja luotettavimmin välittää ilmoituksen palosta eteenpäin hätäkeskukselle, jolloin tieto tavoittaa pelastuslaitoksen mahdollisimman aikaisin.

Henkilökunnan on aina pystyttävä reagoimaan tietoon palosta. Paloilmoittimen suurin vahvuus on palon nopeassa havaitsemisessa ja paikantamisessa sekä tarvittavan toiminta-ajan tuottamisessa.

Paloilmoitin ei sammuta paloa. Aikainen ilmoitus antaa tiloissa toimiville aikaa reagoida ajoissa alkaneeseen paloon ja toteuttaa tarvittavia laitteistoa tukevia toimenpiteitä. Tiloihin on varattava riittävä määrä alkusammutusvälineitä, jotta saadun hälytyksen ja palon paikantamisen jälkeen alkusammutustoimenpiteet voidaan aloittaa mahdollisimman nopeasti ja turvallisesti.

Paloilmoittimeen on hyvä yhteensovittaa poistumishälytys- ja turvakuulutusjärjestelmä. Tällöin selkeillä ohjeilla varmistetaan, että ohjeet tulevat ymmärretyiksi ja tilat saadaan tyhjennettyä mahdollisimman nopeasti.

Sammutuslaitteisto

Sammutuslaitteiston ensisijainen tehtävä on pitää palo hallinnassa ja rajoittaa paloa niin ettei palo kasva suuremmaksi ja vahingot voidaan minimoida. Mikäli sammutuslaitteisto ei pysty sammuttamaan paloa, tehdään lopullinen sammutus muilla menetelmillä kuten alkusammutuksella tai viimeistään pelastuslaitoksen sammutustoiminnalla. Ilman aikaista reagointia ja muuta toimintaa pelastuslaitoksen toteuttama sammutustyö on auttamatta liian myöhäistä. Sammutuslaitteisto lisää turvallista toiminta-aikaa. Ilman laitteistoa olosuhteet kehittyvät palotilassa hengenvaarallisiksi hyvin nopeasti.

Paloilmoitin antaa lisäaikaa reagoida alkaneeseen paloon ja tarvittaville toimenpiteille. Sammutuslaitteisto tukee rakenteellista palonkestävyyttä ja lisää aikaa turvalliselle poistumiselle. Vaikka havainto ja ilmoitus tulipalosta välittyisikin nopeasti henkilökunnalle, niin henkilökunta ei siitäkään huolimatta välttämättä ehdi riittävän nopeasti syttyneeseen tilaan sammuttamaan paloa ja pelastamaan henkilöä ilman asianmukaista palontorjuntatekniikkaa.

Pelastuslaitos

Pelastuslaitoksen saapumiseen paikalle, kun palon tunnistaminen ja tieto palosta on välittynyt hätäkeskukselle, kestää Suomessa keskimäärin 17-18 minuuttia.

Pelastuslaitos ei ole heti paikalla. Toiminnan suunnittelussa on huomioitava, että henkilökunnan on ensimmäisenä pystyttävä toimimaan palotilanteessa ennen kuin pelastuslaitos ehtii paikalle.

Vertailtaessa tilannetta on vielä huomioitava alueelliset eroavaisuudet, kuten etäisyydet, jolloin pelastuslaitoksen saapumiseen kuluva aika voi olla vielä huomattavasti pidempi.

Sammutuslaitteiston ja paloilmioittimen ihmishenkiä pelastava vaikutus on merkittävä. Ilman toimivaa palontorjuntatekniikkaa ja aikaista tiedon välittämistä, pelastuslaitos ei yleensä ehdi paikalle riittävän nopeasti pelastamaan ihmistä palavasta tilasta.

Toiminnanharjoittajilla on liian optimistinen käsitys henkilökunnan mahdollisuudesta pelastaa ihmisiä syttyneestä tilasta. Palontorjuntatekniikka ja mahdollisimman aikainen toiminta ovat merkittävässä roolissa tuottaessaan tarvittavaa lisäaikaa.

Esimerkki palon kehittymisestä ja palontorjuntatekniikan toiminnasta

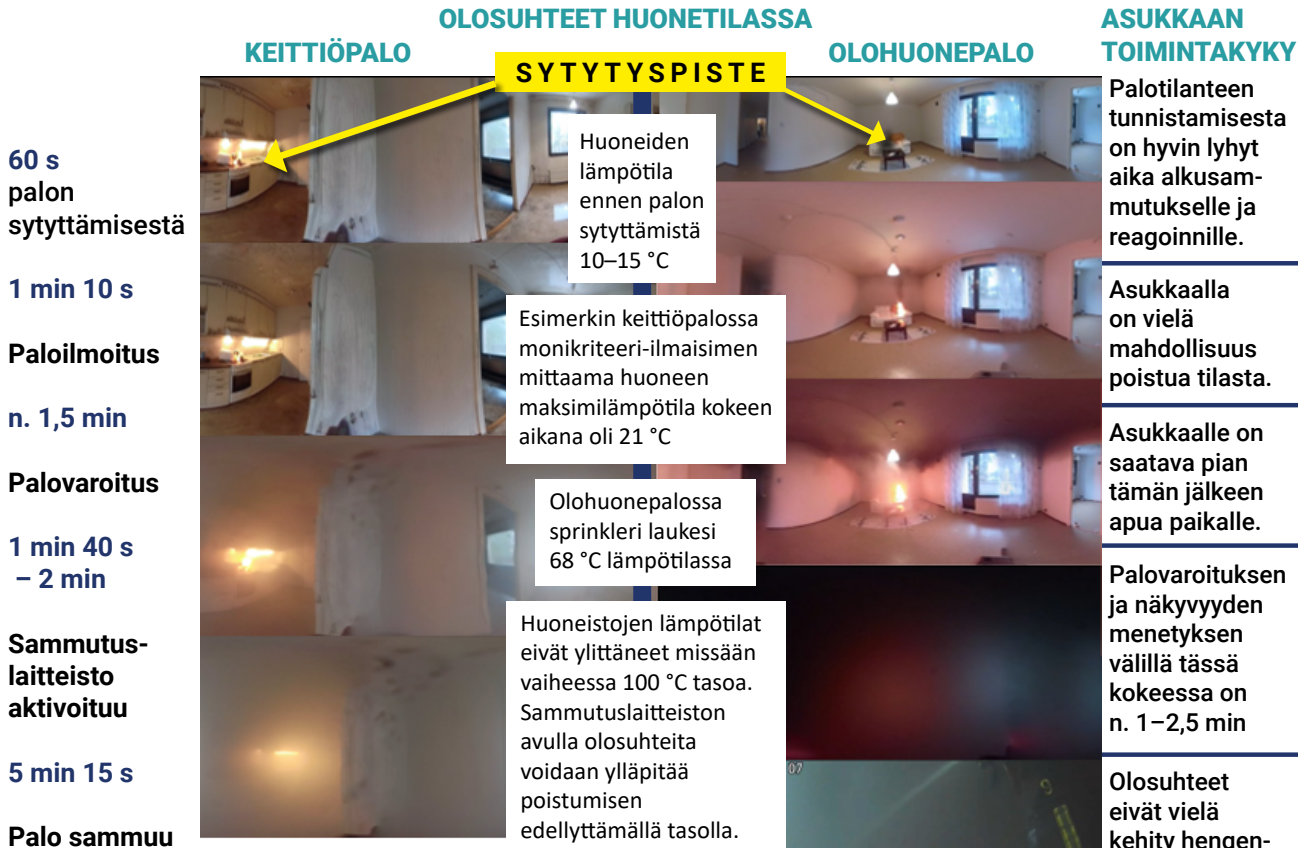
(Turussa tehdyt asuntokohtaiset palokokeet)

Palokokeissa toteutettiin yhteensä neljä koetta, kaksi olohuonepaloa ja kaksi keittiöpaloa. Alla olevassa kaaviossa on otettu huomioon yhteiset toimintaan liittyneet havainnot sekä tiivistettynä vain yhden kunkin huonetilatyyppin palokokeen eteneminen.

Koostevideot:

https://www.youtube.com/watch?v=zYI7_d0lwZY

<https://www.youtube.com/watch?v=A6md5tSGWXg>

Palokokeiden jälkeen

Olohuonepalossa pelastuslaitos varmistaa tilanteen.

2 min 30 s olohuoneessa ei näkyvyyttä

3 min 10 s keittiössä ei näkyvyyttä

Esimerkki: Turussa tehdyt Asuntokohtaiset palokokeet

SPEK toteutti palokokeet keväällä 2021 yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ja laitetoimittajien kanssa ja laati kokeista raportin yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa. SPEK keräsi yhteistyössä eri laitetoimittajien kanssa testeihin tuotteita, joilla voidaan tunnistaa, rajata tai sammuttaa asunnossa tapahtuva palo. Tarkoituksena oli selvittää kuinka hyvin eri tekniset vaihtoehdot reagoivat ja tunnistavat riskitilanteen kehittymisen sekä sammuttavat tai vähintään rajaavat palon siten, että asukkaalle saadaan lisää turvallista poistumisaikaa.

Työn tuloksena on julkaistu vapaasti käytettäväksi tarkoitettua videomateriaalia, jonka tavoitteena on paloturvallisuuden ja asenteiden kehittäminen.

Teknologia asumisen tukena

Tehtyjen palokokeiden ja niistä saatujen tulosten tueksi on laadittu liite, Palo- ja asumisturvallisuuden taustoitus, jossa käsitellään erilaisten teknisten vaihtoehtojen vaikutusta turvalliseen arkeen sekä palotilanteessa turvalliseen poistumiseen. Materiaali on ladattavissa palontorjuntatekniikan kehitysryhmän sivuilta, perehdytysmateriaalia -osiosta.

<https://www.spek.fi/vaikuttaminen/palontorjuntatekniikka/palontorjuntatekniikka-perehdytysmateriaalia/>

Palo halutaan havaita ja sammuttaa aina mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta vahingot jäisivät mahdollisimman pieniksi. Palon aikainen havaitseminen antaa asukkaalle aikaa yrittää sammuttaa alkanut palo turvallisesti. Esimerkiksi palovaroittimen hälyttäessä on oleellista, että asukas pystyy toimimaan itse tai, että tieto välittyy henkilölle, joka pystyy reagoimaan tilanteeseen riittävän nopeasti. Mikään yksittäinen tekninen toteutus ei tee ennakoivaa paloturvallisuutta tai alkusammutustoimenpiteitä tarpeettomiksi. Ihmisten on pystyttävä toimimaan palotilanteessa yhdessä teknologian kanssa.

Paloilmoitin ja palovaroitin on suunniteltu havaitsemaan palo ajoissa. Laite tai laitteisto reagoi alkavaan paloon, tekee paikallisen ilmoituksen ja antaa aikaa tehdä alkusammutustoimenpiteet tai pelastautua palavasta rakennuksesta turvallisesti. Paloilmoittimen avulla tai integroimalla hälytys muuhun turvatekniikkaan saadaan tieto palosta paikallisen varoituksen lisäksi välitettyä edelleen, jolloin voidaan nopeuttaa pelastuslaitoksen saapumista paikalle.

Lieden käytön riskit korostuvat, kun toimintakyky heikentyy, esimerkiksi iäkkäiden ja muistisairautta sairastavien henkilöiden kodeissa. Liesiturvallisuus tulee tarvittaessa varmistaa turvalaitteiden, kuten liesivahdin, avulla. Tällöin voidaan saada varoitus liesipalon syttymisestä riittävän aikaisessa vaiheessa. Palovaroittimia ei tule asentaa keittiöihin ylimääräisten hälytysten välttämiseksi. Keittiön läheisyydessä sijaitseva palovaroitin voi tunnistaa alkavan palon riittävän ajoissa. Asuntokohtainen sammutuslaitteisto on tarkoitettu suojaamaan yksittäisiä asuinhuoneistoja.

Sammutuslaitteiston toiminnan tarkoitus on vähintään sammuttaa ja rajata paloa ja palon lopullinen sammuttaminen tehdään viimeistään muilla tukevilla toimenpiteillä. Koteihin olisi hyvä hankkia alkusammutuskalustoa, jotta alkusammutus voitaisiin aloittaa mahdollisimman nopeasti ja turvallisesti. Alkusammutusvälineiden, kuten käsisammuttimen ja sammutuspeitteen, käyttöä tulisi myös harjoitella.

Johtopäätökset asuntokohtaisista palokokeista ja vaikutuksesta poistumisturvallisuuteen

Tehtyjen testien perusteella voidaan todeta, että niissä käytetty paloturvallisuusteknologia toimi kuten pitää. Huomionarvoista on se, että kaikki koetilanteet osoittivat konkreettisesti, kuinka tärkeää on nopea tilanteen tunnistaminen ja oikeat toimenpiteet – sammutus tai poistuminen. Asukkaan toiminta- ja reagointikyky palotilanteessa sekä mahdollisuudet ja kyky omatoimiseen poistumiseen vaikuttavat aina siihen, millaisia teknisiä ratkaisuja voidaan ottaa käyttöön.

Oikein valituilla teknisillä ratkaisuilla lisätään asukkaan toimintamahdollisuuksia ja on pohdittava kuka hälytyksen saa ja pystyykö hän reagoimaan riittävän nopeasti, jotta apu saadaan ajoissa paikalle. Palotilanteessa teknologia on hyvänä apuna, mutta siitä riippumatta on huomattava, kuinka nopea on palon kehittyminen sisätiloissa ja kuinka lyhyt on aika, jona asukkaan tulisi pystyä toimia.

Vaikka testit osoittivat, että sammutuslaitteiston lauettua näkyvyys asunnossa heikkenee jo muutamassa minuutissa, ovat ne tärkeitä minuuotteja poistumisen kannalta. Tämän jälkeen asukas todennäköisesti tarvitsee ulkopuolista apua poistumiseen. Vertailukohtana on kuitenkin syytä pitää tilannetta, jossa asunnossa ei ole palosta ilmaisevaa tai sammuttavaa laitteistoa. Tällöin olosuhteet kehittyvät asukkaan kannalta hengenvaarallisiksi minuuteissa. Erityisen tärkeää on huomioida alkusammutusosaamisen merkitys. Riittävän aikaisella alkusammutuksella olisi kaikki koetilanteiden mukaiset palot pystytty sammuttamaan.

Nyt tehdyissä kokeissa palokuormat olivat pieniä. Yleensä kodeissa on muutakin palavaa materiaalia, jonka seurauksena palo on tyyppillisesti voimakkaampi kuin näissä koetilanteissa. Myös keittiöissä liesien lähetyvillä sijaitsee usein muuta materiaalia, josta palo voi levitä.

Aiemmin tehdyn VTT:n (Vaari et al. 2010) tutkimuksen tulokset osoittivat, että vastaavanlaisessa asunnossa ja vapaassa palossa,

palo kehittyy hyvin nopeasti ja huoneen lämpötilat nousevat muutamassa minuutissa lieskahduspisteeseen, jolloin kaikki tilassa oleva palava materiaali syttyy. Lieskahduksen jälkeen tilassa ole enää elinmahdollisuuksia. Turun palokokeissa sammutuslaitteistot pysyivät rajoittamaan paloa ja estämään lieskahduksen muodostuminen. Huoneistojen lämpötilat eivät ylittäneet missään vaiheessa 100 °C tasoa. Sammutuslaitteiston avulla olosuhteita voidaan ylläpitää poistumisen edellyttämällä tasolla.

Ihminen voi menettää suuntavaistonsa, kun näkyvyys on alle 1 metrin, joten palokokeiden tulosten perusteella huoneistosta poistuminen olisi todellisessa tulipalotilanteessa mahdollista, mutta aikaa turvalliseen poistumiseen on korkeintaan muutama minuutti.

Havainnot osoittavat, että laitteistojen suunnittelussa tulee huomioida kokonaisuus kalusteineen kaikkineen sekä tunnistaa laitteiston toimintaan vaikuttavat esteet, kuten liesituulettimet ja niiden alle jäävät katvealueet.

Paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston yhteistoiminta voi tuoda merkittävän lisän luotettavaan ja nopeaan toimintaan. Sammutuslaitteisto voi toimia yksittäisen sprinklerin lasikapselin rikkoutuessa sille asetetussa lämpötilassa tai se voi toimia alueventtiilin kautta ohjatusti, paloilmoittimen havaitessa palon. Paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston luotettavaan, mutta nopeaan laukaisuun voidaan vaikuttaa esimerkiksi asettamalla monikriteeri-ilmaisinten hälytysrajoille erilaisia toimintoja.

Palontorjuntatekniikan soveltuvuuden arvioinnista

Palon ketjusta on ymmärrettävä, että tarkoituksena on ennalta torjua palo tai saada vahingot jäämään niin pieniksi kuin mahdollista. Jos laitteistohankintaan tai päätöksentekoon osallistuvilla ei ole tietoa tai taitoa käsitellä turvalaitteisiin liittyviä asioita, on käännyttävä ajoissa ulkopuolisen avun puoleen. Suunnittelua ja laitevalintoja tekeillä on oltava riittävä ymmärrys teknisistä vaihtoehtoista sekä suunnitteluun vaikuttavista ympäristötekijöistä ja riskeistä, jotta kus-

takin asennuksesta saadaan käyttötarkoitukseensa soveltuva kokonaisuus.

Paloilmoitin havaitsee palon ja antaa henkilöille aikaa selvittää palon sijaintia ja tehdä tarvittavaa alkusammutusta, mutta ei sellaisenaan rajoita paloa. Paloilmoitin tuo aikaa reagoida alkaneeseen paloon, kun tieto saadaan välitettyä myös henkilökunnalle ja palo nopeasti paikannettua. Sammutuslaitteisto lisää aikaa turvalliseen poistumisen ja auttaa pelastustoimintaa kohteessa. Sammutus- tai paloilmoitinlaitteisto eivät koskaan korvaa toisiaan vaan molemmilla on tärkeä rooli palontorjunnassa. Mikäli paloa ei havaitsemisen jälkeen saada sammutettua alkusammutuksella ja palo pääsee kehittymään, havaitsee myös sammutuslaitteisto palon ja aktivoituu. Sammutuslaitteiston toiminta tapahtuu heti palon alkuvaiheessa.

Teknisiä valintoja ovat esimerkiksi erilaiset ilmaisinvalinnat. Tällöin löydetään kuhunkin tilaan parhaiten soveltuva vaihtoehto, jolla luotettavasti tunnistetaan alkava palo riittävän aikaisin ja havaitaan laitteiston huollettavuuteen, likaantumiseen sekä erheellisten hälytysten mahdollisuuteen vaikuttavat tekijät. Normaaliolosuhteissa pyritään käyttämään mahdollisimman laajalti savuilmaisua. Valinnoissa on tukeuduttava kohdekohtaiseen olosuhteiden ja riskien arviointiin, ja savuilmaisimen rinnalla voidaan pohtia muita vaihtoehtoja, joita ovat monikriteeritekniikkaa käyttävä yhdistelmäilmaisoin, lämpöilmaisoin tai muu erikoisilmaisoin.

Teknisten valintojen lisäksi on suunnitelmat ja henkilökunnan osaaminen pidettävä ajan tasalla, jotta hälytystilanteessa toiminta olisi tehokasta. Esimerkiksi selkeät paikantamiskaaviot ja niiden käytön harjoittelu edesauttavat palon nopeassa paikantamisessa. Henkilökunnan toimintaa voidaan myös tukea teknisillä ratkaisuilla, kuten erilaisilla näyttölaitteilla tai puhelinhälytyksillä.

Paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston yhteistoiminta voi tuoda merkittävän lisän luotettavaan ja nopeaan toimintaan. Luotettavin toteutustapa hälytyksen välittämiseksi saadaan standardin mukaisilla kodin turvajärjestelmillä ja paloilmoittimella tai asuntokohtai-

sen sammutuslaitteiston keskuksen välittämänä. Paikalliseen hälytykseen ja ilmoituksen välittämiseen voidaan käyttää alennettua raja-arvoa, esimerkiksi ennakkohälytysrajaa, jonka avulla voitaisiin apu saada paikalle aikaisemmin. Paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston luotettavaan, mutta nopeaan laukaisuun voidaan vaikuttaa esimerkiksi asettamalla monikriteeri-ilmaisinten hälytysrajoille erilaisia toimintoja. Sammutuslaitteisto voi toimia yksittäisen sprinklerin lasikapselin rikkoutuessa sille asetetussa lämpötilassa tai se voi toimia ohjastusti, paloilmoittimen havaitessa palon.

Kuhunkin asennuskohteeseen sopiva tekninen kokonaisuus saadaan toteutetuksi, kun suunnittelussa otetaan huomioon kohdekohtaisen riskinarvion mukaisesti palokuorma ja materiaalit sekä olosuhteiden vaikutus mahdollisimman nopeaan ja luotettavaan toimintaan. Sammutuslaitteistoilla sekä palonilmaisulaitteilla mahdollistetaan tilojen tehokasta ja monipuolista käyttöä, jolloin rakenteellisen paloturvallisuuden ratkaisuihin, sallittuihin osastokokoihin, henkilömääriin tai poistumisreittien määrään voidaan tehdä muutoksia, jonka takia paloturvallisuutta ja poistumisturvallisuutta on arvioitava kokonaisuutena.

Laitteistoilla edesautetaan, että vahingon sattuessa normaalin arjen ja toiminnan pysähtyminen ja vaikutukset niin ajallisesti kuin taloudellisesti jäisivät mahdollisimman pieniksi. Laitteistot tarvitsevat huoltoa ja onnistunut ylläpito vaatii perehdytettyä henkilökuntaa. Palosta syntyvät savu ja palokaasut aiheuttavat omaisuudelle savuvahinkoja. Ne rajoittavat myös huomattavasti näkyvyyttä ja siten haittaavat niin asukkaan pelastautumista kuin henkilökunnan toimintaa ja pelastuslaitoksen sammutus- ja pelastustyötä.

Tilanteen jälkeen on myös opittava tapahtuneesta ja arvioitava miten vastaavalla tilanteella voitaisiin jatkossa välttyä tai tunnistaa paremmin. Tässä edesauttaa niin hyvä henkilökunnan asenne paloturvallisuuteen kuin myös tekniset ratkaisut.

TAUSTAMATERIAALIA

Palontorjuntatekniikan kehitysryhmä ja materiaalit

Palontorjuntatekniikan kehitysryhmä on SPEKin koordinoima asiantuntijaryhmä, jonka jäsenten yhteisiä tavoitteita ovat paloturvallisuuden edistäminen, käytänteiden, laadun ja uusien teknisten mahdollisuuksien kehittäminen.

LUE LISÄÄ

Palontorjuntatekniikan kehitystyöryhmä:

Mikä palontorjuntatekniikka?

Palontorjuntatekniikan termit selkokielisenä

LUE LISÄÄ

Palontorjuntatekniikan kehitystyöryhmä:

Palontorjuntatekniikan soveltuvuus ja toiminnan arviointi

Perehdytysmateriaali – raportti ja videot

SPEKin verkkosivuilta on löydettävissä aiemmin kuvatun Turussa tehtyjen asuntokohtaisten asuntopalojen raportit sekä videomateriaalit kustakin palokokeesta

<https://www.spek.fi/vaikuttaminen/palontorjuntateknikka/palontorjuntateknikka-perehdytysmateriaalia/>

SPEK opastaa -palvelusta löytyy lisää ilmaista materiaalia paloturvallisuusosaamisesi kehittämiseksi.

<https://my.priimalms.com/id98/course/main/5003108>

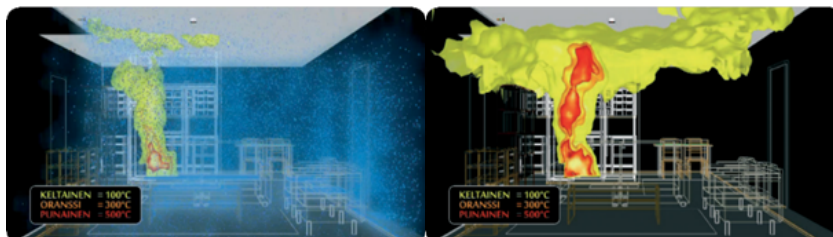
Paloturvallisuus on kokonaisuus, jossa teknisten ratkaisujen lisäksi ihmisellä on erittäin tärkeä rooli

Seuraavan linkin takaa on löydettävissä opastava video rakennuksessa toimivan henkilökunnan eli ihmisten toimintatarpeesta palon tapahtumaketjun aikana. video täydentää aiemmin sivulla 10 esitettyä kaaviota.

https://vimeo.com/383266784/200bbf8301?embedded=true&source=video_title&owner=22283754

VTT: tutkimushankesarja – Sprinkleri pelastaa

<https://www.youtube.com/watch?v=WTU3x2KFTeU>

Teknologian tutkimuskeskus VTT on tutkinut sprinklerilaitteistojen toimintaa asunto-olosuhteissa.

Palontorjuntatekniikan kehitysryhmän verkkosivuilta on löydettävissä materiaalia VTT:n selvityshankkeesta, joka on ollut osa tutkimusten sarjaa, jossa on selvitetty automaattisen sammutuslaitteiston merkitystä asuntopaloissa, erityisesti ihmisen pelastamisen näkökulmasta. Kyseinen hanke on ollut vuosina 2006–2012 asuntospriklausta, eli automaattisten sammutuslaitteistojen asentamista asuin-kohteisiin, käsittelevä hankekokonaisuus.

Palokokeista laaditun videon lisäksi sivuilta on löydettävissä verkkoliite, joka sisältää kyseistä tutkimushanketta koskevan yhteenvedon olosuhteista asuinhuoneessa palon aikana ilman automaattista vesisammutuslaitteistoa (sprinkleriä) ja laitteiston kanssa. Liite on ote SPEKin Opastaa sarjan julkaisusta, numero 26, Automaattinen sammutuslaitteisto asunnoissa ja hoitolaitoksissa.

Huoneistopalo rakennuksessa, jossa on automaattinen sammutuslaitteisto

Huoneistopalo kehittyy nopeasti. Tavallisissa olosuhteissa huoneistopalo voi edetä täyden palamisen vaiheeseen jo neljän viiden minuutin kuluttua syttymästä. Olosuhteet voivat muuttua ihmiselle hengenvaaralliseksi jo noin kolmen minuutin kuluttua syttymisestä.

Ennen lämpötilan voimakasta nousua, ensimmäisten minuuttien aikana, on palon sammuttaminen mahdollista asukkaan tai paikalla olevan henkilökunnan toimenpitein. Pelastuslaitoksen yksiköt aloittavat pelastus- ja sammutustyön kohteeseen saavuttuaan. Koko Suomessa keskimäärin tähän kuluu aikaa 15–18 minuuttia palon syttymisestä.

Automaattinen sammutuslaitteisto toimii nopeasti ja usein palo sammuu kokonaan. Lauettuaan paloa lähin sprinkleri purkaa sammutusvettä ympäristöönsä kastellen pintoja siten, että palon leviäminen estyy. Näin lämpötilan kasvu huoneessa pysähtyy ja lämpötila alkaa vähitellen laskea palavan materiaalin kastuessa ja loppuessa. Tämä antaa tilassa oleville henkilöille aikaa poistua vahingoittumattomana palavasta huoneesta sekä lisäaikaa pelastajien paikalle saapumiseen.

Lue lisää: <https://www.spek.fi/vaikuttaminen/palontorjuntatekniikka/palontorjuntatekniikka-perehdytysmateriaalia/>

**Lisää Palontorjuntatekniikan
kehitystyöryhmän materiaalia
löydät osoitteesta:
spek.fi/palontorjuntatekniikka**

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö,
Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki
p. 09 476 112, spekinfo@spek.fi
www.spek.fi

Liite 6. Muistilistat CFPA-E oppaasta Fire safety in care homes 6/2021

CFPA-E (The Confederation of Fire Protection Associations Europe) on kansallisten pelastusalan järjestöjen yhteistyöorganisaatio, joka tuottaa oppaita, koulutuksia ja tietoa pelastusalan toimijoille. Oppaat ovat vapaasti ladattavissa sivulla <https://cfpa-e.eu/category-guidelines/fire-prevention-and-protection/>

Paloturvallisuuden hallinta

Asiakirjat

- Rakennuslupa-asiakirjat ovat ajan tasalla rakennuksen käyttötarkoituksen mukaisesti
- Tulipalon ehkäisytoimet on kirjattu
- Tekninen paloturvallisuus on kirjattu

Vastuut

- Paloturvallisuus on mukana hallinnon toimintaohjeissa
- Vastuuhenkilö(t) on nimetty
- Vastuunjako rakennuksen omistajan ja toiminnanharjoittajan välillä kuvattu kirjallisesti
- Tulipalon ehkäisytoimia seurataan hallinnossa

Työnjako

- Työnjako on kirjattu
- Seuraaville tehtäville on kirjattu vastuuhenkilöt:
  - paloturvallisuusvastaava
  - omavalvonnan vastuuhenkilö
  - hälytysjärjestelmän ja automaattisen sammutusjärjestelmän ylläpidon vastuuhenkilö
- Velvollisuudet ja vastuut on kirjattu ja ko. henkilöstön vahvistama allekirjoituksin vahvistettu

Riskienhallinta

- Tulipaloriskit on tunnistettu

Rutiinit

- Henkilöstön *rutiinit hälytyksen ja tulipalon varalta ovat olemassa*
- Toimintatavat henkilöstön toiminnalle evakuointiin ovat olemassa

Koulutus ja tiedonvälitys

- Koulutussuunnitelmat koulutettavista ja koulutusajankohdista ovat olemassa
- Toteutuneet koulutukset ja harjoitukset on kirjattu

Omavalvonta

- Suunnitelma tarkistusten ajankohdista ja toteutustavoista yksityiskohtineen on olemassa ja vastuuhenkilö on nimetty
- Toteutetut tarkistukset on kirjattu
- Havaittujen puutteiden korjaustarpeet on kirjattu toteutussuunnitelmaan

Seuranta

- Paloturvallisuustyön seuranta toteutetaan vähintään kerran vuodessa

Oma- ja yhteisvalvonnan tarkistuslista

Tuhopoltto

- varastot ja muut suljetut tilat pidetään lukittuina
- sisustusmateriaaleina suositetaan paloturvallisia valintoja
- sytyttimien, tulitikkujen ja syttyvien aineiden säilytyspaikat ovat lukittuja
- ulkovalot, etenkin takapihalla toimivat
- pakkaukset ja jätteet säilytetään omassa paikoissaan
- palokuorma julkisivun edessä, lastausalueella tai katoksissa on mahdollisimman vähäistä

Keittiö

- liesivahti on asennettu, jos tarpeen
- tuulettimet ja suodattimet on puhdistettu
- lieden ympäristö on siisti, päälle kytkettyminen ei todennäköistä vahingossa
- vedenkeitin, mikroaaltouunit ja kylmälaitteet ovat kunnossa ja vaihdetaan uusiin, jos tarpeen

Valaisimet

- ei välkkyviä loisteputkilamppuja
- tarkista, että hehkulamput, kohdevalot tai muut valaisimet eivät ole vaaraksi, peitetyjä tai muuten lähellä syttyviä materiaaleja
- lamput ovat tarkoituksenmukaisessa käytössä. LED-valaisimien pintalämpötila on matala, joten niitä kannattaa suosia mieluummin kuin halogeeneja
- kaikkien valaisimet kiinnitykset ovat tukevia, erityisesti sänkyjen vierellä olevat valaisimet

Muut sähkölaitteet

- sähkölaitteita ei käytetä varastoissa
- sähkökaapelit ja -johdot ovat ehjiä eivätkä ne ole liian tiiviisti
- sähkölaitteet eivät ole liian lähellä syttyviä materiaaleja
- sähkölaitteita ei ladata helposti syttyvien materiaalien lähetyvillä

Muut palovaarat

- tupakoinnille on osoitettu turvallinen oma paikkansa, missä on asianmukainen tuhkakuppi
- syttyvät nesteet ja kaasut säilytetään asianmukaisesti
- pesukoneet, kuivurit ja muut pyykkilaitteet huolletaan säännöllisesti

Evakuointi

- käytävät pidetään esteettöminä
- evakuointi/poistumisreitimerkinnot ovat hyvin näkyvillä
- valaistut poistumisopasteet testatusti kaikki tarpeelliset kyltit
- evakuointi/poistumisreitit, -käytävät ja -porraskäytävät on koko matkalta esteettömät (ei huonekaluja, roskapusseja tai vastaavaa)
- evakuointi/poistumisreitien ovet avautuvat helposti ilman koodia, avainta tai kulkukorttia, huomioi ovien avautumissuunta ja apuvälineiden käyttäjät
- turvavalaistus toimii sähkökatkosta huolimatta
- evakuointi/poistumissuunnitelmat vastaavat todellisia ajantasaisia olosuhteita

Tulen leviäminen

- kaikki palo-osastoinnit vastaavat kirjattuja ominaisuuksia
- kaapeleiden, johtojen, ilmastoinnin ja muiden läpivientien aukot on tiivistetty hyväksytyillä menetelmillä ja materiaaleilla
- palo-ovet ovat ehjiä ja sulkeutuvat oikein, välejä ei jää oven ja ovenpielien väliin
- välikaton palo-osastointi on tehty oikein

Pelastautumisvälineet

- savunpuisto on tarkistettu
- sammuttimet ovat oikeanlaisia, niitä on tarpeeksi ja ne on sijoitettu näkyville suunnitellusti
- vesipostit ovat avattavissa, johto on vahingoittumaton ja johdossa on avattava ja suljettava suutin

Palohälytin, paloilmaisin

- tunnistimet tai ilmaisimet ovat vahingoittumattomat
- testaukset on suoritettu määräysten mukaisesti
- määräaikaistarkastus on toteutettu määräysten mukaisesti

Automaattinen sammutuslaitteisto (tilanteen mukaan)

- sammutuslaitteiston suuttimia ei ole peitetty rakenteilla tai estetty muuten
- ylläpito ja huolto tarkastuksineen on toteutettu määräysten mukaisesti

Onnistumista tehokkaalle syttymistilanteen hallinnalle ennustavat esimerkiksi nämä tekijät (CFPA-E Guideline 6:2021):

- Henkilöstön säännöllinen turvallisuuskoulutus
- Henkilöstön palavereissa kerrattiin säännöllisesti turvallisuusaiheita ja -rutiineja
- Tehokkaat hälytysjärjestelmät
- Rakennuksen hyvä rakenteellinen paloturvallisuus
- Palotorjuntatekniikka, esimerkiksi automaattisen sammutuslaitteiston asentaminen

Koulutusmahdollisuuksia:

- SPEK:in sivustolta [<https://www.spek.fi/koulutus/turvallisuuskortit/sosiaali-ja-terveysala/>] löydät tiedot seuraavista sosiaali- ja terveysalan turvallisuusosaaja-koulutuksista. Kurssinjohtajilta voit tilata koulutuksen myös omaan toimintayksikköösi.
- SPPL:n sivustolta [<https://www.sppl.fi/koulutukset>] löydät tietoa sosiaali- ja terveysalan turvallisuusosaaja-kurssinjohtaja-koulutuksista. Isommissa yksiköissä oma kurssinjohtaja voi vastata uusien työntekijöiden koulutuksista ja koulutuksen päivityksistä.
- Paikalliset pelastusliitot järjestävät alkusammutuskoulutuksia, paloilmioittimenhoitajan kurseja ja onnettomuusharjoituksia
- Ensiapu- ja hätäensiapukoulutukset, SPR
- Monet yritykset järjestävät turvallisuuskoulutuksia ja palveluita palo- ja poistumisturvallisuuden parantamiseen

Tunnista ilmeiset tulipalojen riskitekijät, jotka on tärkeä ottaa huomioon toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden asumispalveluissa (CFPA-E Guideline 6:2021):

- tuhopoltto (joissakin kohderyhmissä riski on ilmeinen ja siihen liittyvät ennalta ehkäisevät toimet ovat kriittisen tärkeitä)
- liesipalot
- tupakointi
- kynttilät
- valaisimet
- ladattavat sähkölaitteet (älypuhelimet, tietokoneet ja tabletit)
- kodinkoneet kuten tiskikoneet, mikroaaltouunit, TV, pesukoneet yms.

Säännöt ja rutiinit ovat tärkeitä turvallisuutta parantavia rakenteita.

- Sähkölaitteiden ja etenkin ladattavien laitteiden lisääntymisen myötä on tärkeää, että jokaisessa hoitolaitoksessa on **selkeät ohjeet sähkölaitteiden turvalliseen käyttöön, säilytykseen ja lataamiseen. Esimerkiksi puhelimien lataamista koskevat ohjeet ovat hyödyllisiä niin asukkaille kuin henkilökunnallekin.**

Toimintaohje havaittuasi tulipalon syttymisen

- paikanna syttymistila
- ota alkusammutin ja siirry syttymistilaa kohti
- jos huomaat alkavan uhkaavan palon, tee hälytys
- jos turvallista, aloita alkusammutus
- jos ihmisiä vaarassa, pelasta heidät, jos voit tehdä sen turvallisesti
- sulje ovi syttymistilaan
- pelasta muut mahdollisesti vaarassa olevat henkilöt
- huolehdi, että pelastuslaitos saa saapuessaan tarvittavat tiedot

Toimintayksikön turvallisuuskulttuuri koostuu ainakin seuraavista tekijöistä:

- koko johdon ja henkilökunnan sitoutuminen turvallisuuskulttuurin ylläpitoon
- turvallisuuskulttuuri välittyy arvoissa ja asenteissa
- henkilöstöllä on riittävästi tietoa ja taitoa turvallisuuskulttuurin ylläpitoon
- turvallisuuskulttuurin arvostus ja tiedostaminen välittyy arkisissa teoissa ja toimissa
- vaara- ja läheltä piti tilanteiden kirjaaminen, raportointi ja ilmoitukset

Toimintayksikön hyvä turvallisuuskulttuuriin tukee henkilöstön työhyvinvointi ja lakisääteistä työturvallisuutta. Lisäksi turvallisuuskulttuurilla voidaan turvata omaisuutta, toiminnan jatkuvuutta ja kiinteistöjen arvon säilymistä.

Turvallisuuskulttuurin toimeenpanon ja kehittämisen välineitä ovat turvallisuuden vuosikello, johon aikataulutetaan kaikki vuosittaiset turvallisuustoimet kuten laitteiden tarkistukset ja huollot, turvallisuusharjoitukset ja tarvittavat päivitykset esimerkiksi pelastussuunnitelmaan ja poistumisturvallisuusselvitykseen.

Turvallisuuskävely¹³ on yksi menetelmä vuosittaiseen työyhteisön turvallisuusasioiden kehittämiseen. Sen painotukset voivat vuosittain vaihdella, jolloin taidot pysyvät monipuolisesti tuttuina. Hyviä aiheita painotuksille ovat esimerkiksi alkusammutusharjoitus, väkivaltatilanteet ja sisälle suojauminen. Hoitolaitoksissa voi harkinnan mukaan ottaa asukkaat mukaan kierrokselle tai järjestää liikkumaan pääsevien asukkaiden kanssa oma kierros.

Hyvään turvallisuuskulttuuriin kuuluu sekin, että vaaratilanteiden kartoitusta ja analyysia tehdään säännöllisesti aina uudelleen. Henkilöstön ja asukkaiden vaihtuvuuden vuoksi tuttuhinkin asioihin on hyödyllistä palata ja kerrata riskienhallinnan keinot. Toisaalta toimintayksikössä saatetaan ajan myötä tunnistaa uudenlaisia vaaratilanteita ja on tärkeää varata aikaa niiden tunnistamiseen ja laatia riittävät yhteiset toimintamallit.

---

13 Kts. Turvallisuuskävelyopas. Toiminnallinen turvallisuuskoulutus (Waitinen 2017).

Lähdeluettelo

Björkgren, M., Borg, F., Kokki, E., Mäkinen, L., Männikkö, S., Oksanen, T., & Suoja, J. (2017). PaloRAI-hanke ja EVAC-mittari. RAI-järjestelmän hyödyntäminen kotihoidon asiakkaiden palo- ja poistumisturvallisuuden arvioinnissa (Tutkimusraportti Nro 3; B). Pelastusopisto.

Björkgren, M., Borg, F., Oksanen, T., & Mäkinen, L. (2020). A classification of fire evacuation ability of home care clients based on the RAI-HC instrument. *Journal of Emergency Management (Weston, Mass.)*, 18(6), 535–540. <https://doi.org/10.5055/jem.2020.0495>

Fire safety in care homes. CFPA-E Guideline No 6. (2021). CFPA Europe. https://cfpa-e.eu/app/uploads/2022/05/CFPA_E_Guideline_No_6_2021_F.pdf

Hiilamo, H. (2008). Tulipalo Espoossa. *Yhteiskuntapolitiikka YP*, 73(3), 332–334.

Klemetti-Talvinen, O. (2021). Sosiaali- ja terveysalan turvallisuusosaaja. Opas sosiaali- ja terveysalan turvallisuuden kehittämiseen. Suomen Palopäällystöliitto ry.

Ojala, T., Koskinen, H., Grönfors, M., Somerkoski, B., Martikainen, N., & Lounamaa, A. (2016). Sosiaali- ja terveydenhuollon paloturvallisuuteen liittyvät käytännöt laitoshoidossa, tuetussa asumisessa ja kotiin annettavissa palveluissa 2015: Valtakunnallisen kyselytutkimuksen tulokset [D4]. THL. <https://www.julkari.fi/handle/10024/131380>

Ojala, T. (2020). Toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden asumisturvallisuus, hoivahenkilöstön työturvallisuus ja turvallisuuskoulutus lähihoitajien kokemana. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.

Pelastuslaitosten valvonnan aapinen. Valvontatoiminta on yhdenmuukaista, uskottavaa ja vaikuttavaa. (2018). Kuntaliitto; Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto <https://pelastuslaitokset.fi/julkaisut/valvonnan-abc>

Rantamäki, T. (2022). Paloriskin tilastopohjaisten tietojen päivitys. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.

STM (2020). Turvallisesti kaiken ikää: Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma 2021–2030 sekä selvitys kustannuksista. Sosiaali- ja ter-

veysministeriön julkaisu 33/2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162537>

Stén, T., & Lehto, L. (2020). Vuosina 2012–2019 automaattisen sammutuslaitteiston aktivoineet tulipalot henkilöturvallisuuskohteissa. SPEK Puheenvuoroja 7. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.

Stén, T. (2014). Poistumisturvallisuusselvityksen laadintaopas (3. p.). Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.

Oppaat

Klemetti-Talvinen, O. (2021). Sosiaali- ja terveysalan turvallisuusosaaja. Opas sosiaali- ja terveysalan turvallisuuden kehittämiseen. Suomen Palopäällystöliitto ry, Helsinki.

Koivula, R., Brotkin, H., & Saarsalmi, O. (2018). Turvallisia sote-palveluja: Opas sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. THL. <https://www.julkari.fi/handle/10024/136360>

Lindh, P., & Karttunen, A. (2017). Sosiaali- ja terveysalan turvallisuusopas. Suomen Palopäällystöliitto ry.

Stén, T. (2014). Poistumisturvallisuusselvityksen laadintaopas (3. p.). Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK.

Timonen, T. (2017). Alkusammutuskoulutus. Opas tehokkaan ja turvallisen alkusammutuksen opettamiseen. 4. korjattu painos. Suomen Palopäällystöliitto.

Turunen (?) päivitys (2022) Automaattinen sammutuslaitteisto asunnoissa ja hoitolaitoksissa. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö, Helsinki. SPEK opastaa 26.

Waitinen, M. (2015). Asukkaan turvallisuusopas (2. p.). Suomen Palopäällystöliitto ry.

Waitinen, M. (2017). Turvallisuuskävelyopas. Toiminnallinen turvallisuus-koulutus. Suomen Palopäällystöliitto ry.

Linkejä

- Aluehallintovirasto (luvat, ilmoitukset hakemukset) www.avi.fi
- Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto www.pelastuslaitokset.fi
- Sisäasiainministeriö (SM) www.pelastustoimi.fi
- Sisäministeriön alaisella pelastustoimi.fi -sivustolta löydät ohjeita erilaisten lupien hakemiseen ja lomakkeita. Sähköinen poistumisturvallisuuslomake on tulossa tälle sivustolle (arvio, syksy 2022)
- Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) www.stm.fi
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry (SPEK) www.spek.fi
- SPEK Opastaa alusta: Löydät linkin SPEKin Opastaa palveluun tältä sivulta: <https://www.spek.fi/turvallisuus/opaat/>
- TEPA, Sanastokeskus ry:n ylläpitämä termipankki www.tsk.fi/tepa (www.termipankki.fi)
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) www.thl.fi
- Lisätietoa turvallisuuden edistämiseen: [Turvallisuushttps://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/turvallisuuden-edistaminen](https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/turvallisuuden-edistaminen)
- Rakennusluokitus 2018 www.stat.fi/fi/luokitukset/rakennus/
- Tuovi – sisäisen turvallisuuden portaali www.sisainturvallisuus.fi
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) www.tukes.fi
- HUOM: Tukesin sivustolla lisensoidut ylläpitäjät turvalaitteille, esim. paloilmottimet ja sammutuslaitteistot: Linkki rekisteriin tällä sivulla <https://tukes.fi/asiointi/rekisterit-ja-patevyydet/pelastustoimen-laitteet-ja-rakennustuotteet>
- Valtion säädöstietopankki (FINLEX) www.finlex.fi
- Ympäristöministeriö (YM) www.ymparisto.fi
- Sanastot.suomi.fi
- Sote-sanastot: sotesanastot.thl.fi
- Kokonaisturvallisuuden sanasto (TSK 50, 2017) sisältyy TEPA-termipankkiin

31

Poistumisturvallisuusselvityksen laatimisopas

Poistumisturvallisuusselvityksen laatiminen on jokaisen hoitolaitoksen, asumisyksikön, palvelu- ja tukiasunnon toiminnanharjoittajan velvollisuus. Selvityksellä varmistetaan, että kaikki rakennuksessa olevat henkilöt, riippumatta heidän toimintarajoitteistaan, pääsevät poistumaan turvallisesti hätä- ja poikkeustilanteessa, etenkin tulipalon syttyessä.

Rakennuksen poistumisturvallisuus perustuu hoitolaitoksen tai asumisyksikön rakenteelliseen paloturvallisuuteen ja palontorjuntatekniikkaan. Ihmisten toimintavalmiudella on kuitenkin suuri merkitys poistumisturvallisuuden toteutumisessa. Hoitolaitosten henkilökunnan säännölliset koulutukset ja harjoitukset ovat keskeinen osa poistumisturvallisuutta.

Poistumisturvallisuus tehdään pelastusalan ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten yhteistyönä. Tällä oppaalla pyritään tukemaan kumman alan toimijoita valtakunnallisesti yhtenäisen poistumisturvallisuuden toteuttamisessa.

Oppaan tärkein tehtävä on tukea sosiaali- ja terveysalan toiminnanharjoittajia ja palvelun tuottajia poistumisturvallisuusselvityksen laatimisessa. Selvitystä varten kehitetyt lomakkeet sisältävät kaikki poistumisturvallisuuden kannalta keskeiset asiat: hoitolaitoksen perustiedot, rakennuksen tiedot, tiedot palontorjuntatekniikasta, asukkaiden määrästä ja toimintakyvystä sekä henkilökunnan määrän eri vuorokaudenaikoina. Näiden tietojen pohjalta lomakkeissa kuvataan poistumisaikalaskelmat vaiheittain syttymistilasta poistumisesta koko rakennuksesta poistumiseen.